

inv. št. 19 b

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO
UNIVERZE V LJUBLJANI

Vladimir Klemenčič

SEZONSKA ALI ZAČASNA ZAPOSILITEV PREBIVALSTVA
SLOVENIJE V INOZEMSTVU V LETU 1968 V LUČI SO-
CIALNEGA, EKONOMSKEGA IN REGIONALNEGA RAZVOJA

Ljubljana, 1970

K A Z A L O

Splošni uvod	stran	1
Uvod v analizo sezonsko zaposlenega prebivalstva Slovenije v tujini leta 1968	"	3
Število sezonsko odseljenih v tujino po občinah Slovenije in po odmočjih komunalnih zavodov za zaposlovanje	"	7
Odstotek žensk iz Slovenije med sezonsko zaposlenimi v tujini	"	9
Starostna struktura sezonsko izseljenih delavcev iz Slovenije	"	11
Strokovna usposobljenost sezonsko zaposlenih v tujini	"	18
Povezanost sezonsko izseljenih delavcev z zemljo	"	24
Število sezonsko zaposlenih v tujini iz Slovenije, ki so se predhodno doselili v Slovenijo kot delavci iz drugih republik Jugoslavije	"	29
Nekateri elementi socialnega položaja sezonsko zaposlenih delavcev iz Slovenije v tujini - Sezonski izseljenci po zakonskem stanu	"	31
Stalnost in trajanje bivanja sezonsko zaposlenih delavcev v tujini	"	33
Socialni položaj sezonskih delavcev pred njihovim odhodom na zaposlitev v tujino	"	35
Število sezonskih delavcev iz Slovenije po državah zaposlitve	"	37
Sezonski delavci, zaposleni po panogah dejavnosti v inozemstvu	"	41
Kratek pregled ugotovitev	"	48

SEZONSKA ALI ZAČASNA ZAPOSILITEV PREBIVALSTVA SLOVENIJE V
INOZEMSTVU V LETU 1968 V LUČI SOCIALNEGA, EKONOMSKEGA IN
REGIONALNEGA RAZVOJA

S p l o š n i u v o d

Prebivalstvo na ozemlju SR Slovenije je že več kot 100 let tradicionalno navezano na iskanje dela v inozemstvu, ker je bil vselej prirodni prirastek odraslega prebivalstva večji od rasti delovnih mest. V času stoletnega razvoja se vse bolj večja pritisk za zaposlitev slabo zaposlenega kmečkega prebivalstva, v novejšem razdobju pa tudi žena, poročenih in neporočenih žensk, kmečkih, nekmečkih in iz delavsko-kmečkih gospodinjstev.

Vse do druge svetovne vojne so bili v inozemstvu sezonsko zaposleni predvsem moški in nekvalificirani kmetje. Neporočeni sezonski delavci so po večini postajali stalni izseljenci v tujini. Večina poročenih sezoncev se je po določenem času vračala nazaj v domovino. Vzroki za odseljevanje v tujino so bili do druge svetovne vojne izrazito socialne narave, saj so poročeni sezonski delavci s svojim delom v inozemstvu dopolnjevali dohodek, ki jim ni zadoščal s kmetovanjem na svoji zemlji za preživljanje družine. Le manjši del sezonsko zaposlenih v inozemstvu si je mogel prihraniti toliko, da je lahko pokrtil osnovne socialne potrebe družine, ter hkrati lahko izboljšal svoj gospodarski položaj z nakupom zemlje, strojev in s preureditvijo stanovanjske hiše ali gospodarskih poslopij.

Po drugi svetovni vojni so pa med sezonskimi delavci vse bolj številni tisti, ki odhajajo na delo v tujino predvsem iz tež-

nje po izboljšanju svojega gospodarskega položaja ž izpopolnjevanjem v kvalifikaciji in hitrim zaslužkom, ki jim omogoča ureditev ali izboljšanje stanovanjskih razmer, zvišanje življenjskega standarda z nabavo avtomobila in tehničnih gospodinjstevskih potrebščin, ali pa nabavo strojev za ustvaritev lastne delavnice ali avtoprevozniškega obrata.

V zadnjih letih se med sezonskimi izseljenci vse bolj povečuje odstotek nekmetov z določeno kvalifikacijo. Zaradi težnje žena po zaposlitvi se pa tudi vse bolj povečuje med sezonsko izseljenimi delavci v tujino odstotek žensk.

Ob pripravi konceptov ekonomskega razvoja se odpira vprašanje, do kakšne mere je sezonsko zaposlovanje naše delovne sile v tujini ekonomsko in politično utemeljeno. Pogledi na sezonsko zaposlitev prebivalstva Slovenije v tujini so zelo različni in se tudi iz razdobja v razdobje hitro menjujejo. Študije, ki bi temeljito in vsestransko s socialnega, regionalnega in ekonomskega aspekta analizirale problem sezonskega izseljevanja delavstva iz Slovenije v tujino, nimamo. Za to nam primanjkuje ustrezna dokumentacija. Ne razpolagamo s statističnimi podatki o številu sezonsko prebivajočih izseljencev iz Slovenije v inozemstvu, o njihovi regionalni porazdelitvi po svetu, o njihovi demogeografski strukturi, starosti, spolu, poklicu in šolski izobrazbi ter kvalifikaciji, in o položaju na delovnem mestu. Nimamo tudi dovolj podatkov o času njihove izselitve iz Slovenije, podatkov o njihovih življenjskih, stanovanjskih in političnih pogojih. Razpolagamo pa tudi z zelo skromnimi podatki o načinih povezovanja sezonskih delavcev v tujini s SR Slovenijo ali s socialnimi, političnimi in gospodarskimi organizacijami slovenske skupnosti v tujini.

Boljše poznavanje problemov naših sezonsko zaposlenih delav-

cev v tujini bi nam bilo lahko osnova za ugotavljanje eventualne možne vloge naših ljudi v tujini ob nadaljnjem perspektivnem ekonomskem razvoju Slovenije. Že po nepopolnih podatkih in mimogrede zbranih skromnih informacijah lahko ugotavljamo, da opravljajo Slovenci v svetu tudi zahtevne intelektualne poklice celo v znanstvenih ustanovah in na univerzah. Slovenci zasedajo po svetu tudi pomembne ključne položaje velikih gospodarskih ustanov. Nekateri imajo tudi politično pomembna mesta v državni upravi tujih držav. Slovenci torej delujejo v tujih državah tudi v vodilnih družbeno in gospodarsko pomembnih funkcijah, s katerimi se ob našem povezovanju s svetom in stopnjevanim gospodarskim razvojem Slovenije vse intenzivneje srečujemo in povezujemo. Prav zato pomeni preučevanje in stalno spremljanje naše emigracije in sezonskih delavcev v tujini eno od temeljno nujnih nalog naše družbene skupnosti. Pravilno in pravočasno vključevanje in povezovanje naše ekonomske emigracije in naših sezonsko v tujini zaposlenih delavcev z našim razvojem je lahko pomemben, v nekaterih področjih pa celo odločilen dejavnik družbenoekonomskega razvoja Slovenije.

Uvod v analizo sezonsko zaposlenega prebivalstva Slovenije v tujini leta 1968

Dejanskega števila v tujini sezonsko zaposlenih prebivalcev Slovenije ne poznamo. Doslej še tudi nismo opredelili pojem sezonskega zaposlenca v tujini in pojem pravega ekonomskega zaposlenca, zato, ker še nismo dobro razmejili kategoriji Slovencev. Nismo ločili tistih, ki so sezonsko naseljeni v

tujini, od tistih, ki so že tam za stalno naseljeni. Ne moremo govoriti o številu sezonsko zaposlenih v tujini in o številu ekonomskih izseljencev, ki so se iz Slovenije za stalno odselili v tujino. Menim, da lahko uvrščamo med sezonsko zaposlene v tujini vse tiste, ki v tujini nimajo stalnega delovnega mesta, a imajo v Sloveniji svoje družine odnosno se kot neporočeni v kakršnikoli obliki še ekonomsko povezujejo z družino svojih staršev in tudi prihajajo občasno domov. Sezonsko zaposleni v tujini so predvsem tisti, ki del svojih dohodkov pošiljajo iz tujine domov in z delom dohodka tudi vzdržujejo svoje družine ali starše. Nimam namena v tej študiji opredeljevati kategorije sezonskih delavcev, saj to terja posebno študijsko delo. Tako bi sicer opredelili sezonskega in ekonomskega izseljenca iz Slovenije, a bi hkrati nakazali tudi vrsto prehodnih tipov.

Za analizo sezonsko zaposlenih prebivalcev Slovenije v tujini razpolagamo s podatki komunalnih zavodov za zaposlovanje delovne sile. O delavcih, sezonsko zaposlenih v tujini iz Slovenije, govorimo zato, ker so, kakor bomo videli iz kasnejših analiz, uvrščeni med nje tudi delavci, ki so se najprej preselili v Slovenijo iz drugih republik Jugoslavije in nato odšli iz Slovenije na sezonsko delo v tujino. Ker so med sezonskimi delavci, ki so registrirani kot sezonski delavci v tujini iz Slovenije v letu 1968, pomešani tudi delavci drugih narodnosti iz drugih republik Jugoslavije, ne moremo govoriti izključno o sezonsko izseljenih Slovencih iz Slovenije, temveč na splošno, o sezonskih izseljencih iz Slovenije. Pri tem moramo že vnaprej podčrtati, da je med registriranimi sezonsko izseljenimi delavci iz Slovenije po stanju leta 1968 število sezonskih delavcev iz drugih republik Jugoslavije v tujini nižje od 10 % od skupnega števila sezonsko izseljenih iz

Slovenije /Karta I/.

Pri vseh zavodih za zaposlovanje v Sloveniji /Karta II/ so registrirali leta 1968 13.428 sezonsko zaposlenih v tujini. To je prav gotovo nižje število kot je bilo dejansko število vseh sezonsko izseljenih iz Slovenije v tem letu. V to število niso vključeni vsi tisti, ki so sicer sezonsko zaposleni v tujini, a so se tam zaposlili po neuradni poti mimo komunalnih zavodov za zaposlovanje leta 1968; v še večji meri pa v preteklih letih, med letoma 1961 - 1968. Čeprav je skupno število registriranih sezonskih delavcev iz Slovenije po komunalnih zavodih, ki so bili zaposleni v tujini, v letu 1968 razmeroma nizko /13.428/, pa nam ti podatki vendarle lahko služijo kot dobra osnova za vzorčno raziskavo. Problemov sezonsko izseljenih delavcev iz Slovenije, tako iz ekonomskih kot socialnih in regionalnih aspektov. To še posebej zato, ker imamo podatke za analizo na nivoju komunalnih zavodov za zaposlovanje iz celotne republike.

Statistični podatki o sezonsko zaposlenih v tujini so vodeni po spolu, zakonskem stanu, starosti, strokovni usposobljenosti ali kvalifikaciji, po njihovi ekonomski navezanosti na lastno zemljo, po številu otrok, ki jih imajo v svojih družinah, glede na poreklo iz SR Slovenije, ali iz drugih republik Jugoslavije in po socialnem položaju sezonskega delavca pred odhodom v tujino. Poleg tega imamo podatke po državah, kjer so zaposleni sezonski delavci iz Slovenije, podatke o času njihove zaposlitve v tujini in pa tudi, kolikokrat so bili že kot sezonsko zaposleni v tujini. Podatki niso za vse naštet elemente popolni. Za skoraj vseh 13.428 sezonsko zaposlenih in izseljenih iz Slovenije leta 1968 imamo podatke o občinah in komunalnih zavodih za zaposlovanje, o številu,

spolu, starosti, strokovni usposobljenosti in po državah zaposlitve ter po panogah dejavnosti zaposlenih v tujini. Za del sezonskih izseljencev iz Slovenije, zaposlenih v tujini, razpolagamo tudi s podatki po občinah in komunalnih zavodih za zaposlovanje, o njihovem zakonskem stanu, o številu otrok, o obsegu zemlje, ki pripada njihovim matičnim gospodinjstvom, o številu matičnih gospodinjstev brez zemlje, o dolžini časa bivanja sezonskih delavcev v tujini, o pogostosti zaposlovanja sezonskih delavcev v tujini, o številu delavcev iz ostalih republik, ki so med sezonskimi delavci iz Slovenije v tujini zaposleni, ter o socialnem položaju sezonskih delavcev pred njihovim odhodom v tujino.

To statistično gradivo nam, čeprav je v določenem pogledu nepopolno, daje močno izpopolnjeni pogled v intenziteto selitvenih tokov iz posameznih področij Slovenije v tujino in o vzrokih ter posledicah le-teh. Daje nam tudi vpogled v diferenciacijo tipov selitvenih tokov sezonskih delavcev v tujini po področjih Slovenije. Že sama analiza nam nakazuje, kje in kakšna je stopnja pomanjkanja delovnih mest v posameznih področjih Slovenije in kakšni tipi delovnih mest so potrebni po posameznih delih Slovenije, če hočemo zaustaviti tok sezonskega izseljevanja delavcev iz Slovenije v tujino. Podatki tudi nakazujejo gospodarskim organizacijam, kakšna industrija ali gospodarske ustanove se lahko uveljavljajo v prihodnosti glede na število sezonskih delavcev in njihove strukture po kvalifikaciji, starosti in spolu. Iz statističnega gradiva je jasno razvidno, koliko delovne sile oddajajo posamezna področja Slovenije v tujino, kakšna je ta delovna sila po spolu, kako je kvalificirana, in v kakšnih gospodarskih dejavnostih se zaposluje v tujini. Analiza nam tudi nakazuje, v kakšni meri se izseljuje iz posameznih področij Slovenije

tip delovne sile, ki ga primanjkuje v sami regiji odselitve ali v drugih regijah Slovenije. Ta analiza nam tudi pokaže, v kakšni meri prispeva zaposlovanje naše delovne sile v inozemstvu k praznjenju nekaterih področij Slovenije. Rezultati te analize nam bodo tudi odprli dilemo, v koliko je vplivalo sezonsko odseljevanje prebivalstva v tujino na praznjenje nekaterih področij Slovenije in katera področja še niso dosegla kritične gornje meje.

Sezonski delavci iz Slovenije
leta 1968

Število sezonsko odseljenih v tujino po občinah Slovenije
in po območjih komunalnih zavodov za zaposlovanje

Število sezonsko izseljenih delavcev v tujino je med občinami Slovenije zelo različno. Severovzhodna Slovenija, ki obsega območje komunalnih zavodov za zaposlovanje Murska Sobota in Maribor, je dajala leta 1968 skupaj 60 % vseh sezonsko zaposlenih delavcev iz Slovenije v tujino. Skupaj z območji komunalnih zavodov za zaposlovanje Celje in Velenje pa oddaja v tujino celotni štajerski del Slovenije tričetrť vseh sezonsko izseljenih delavcev iz Slovenije. Iz ostalih delov Slovenije daje 12 % sezonsko izseljenih delavcev komunalni zavod za zaposlovanje Ljubljana, 5,6 % Kranj, komunalna zavod za zaposlovanje Koper in Nova Gorica ter komunalni zavod za zaposlovanje Novo mesto pa dajejo skupaj le okoli 7 %.

Še bolj prostorsko nazorno se pokažejo izselitvena jedra se-

DEMOGRAFSKA STRUKTURA SEZONCEV

Komunalni zavod za zaposlovanje	Št. se- zoncev	S p o l		ni po- datkov	Z a k o n s k i s t a n				Starost sezonskih delavcev					ni po- datkov
		moški	ženski		poročen	samski	ločen	ni podatkov	pod 20 let	20-29 let	30-39 let	40-49 let	nad 50 let	
I. KRANJ	št. 756 %	410 54,2	346 45,8		321 42,5	413 54,6	19 2,5	3 0,4	158 20,9	367 48,9	174 23,0	47 6,2	10 1,3	
II. LJUBLJANA	št. 1613 %	1137 70,5	476 29,5		681 42,2	857 53,2	41 2,5	34 2,1	185 11,5	935 58,0	366 22,7	88 5,4	22 1,4	17 1,0
III. NOVA GORICA	št. 359 %	151 42,0	208 58,0						95 26,5	56 15,6	15 4,2	10 3,6	4 1,1	179 49,0
IV. KOPER	št. 349 %	172 49,3	177 50,7		111 31,1	225 64,5	10 3,5	3 0,9	119 34,2	138 39,5	65 18,6	20 5,7	6 1,7	1 0,3
V. NOVO MESTO	št. 246 %	156 63,4	90 36,6		21 8,5	42 17,0	3 1,2	180 73,3	52 21,1	154 62,7	32 13,0	7 2,8	1 0,4	
VI. CELJE	št. 1282 %	698 54,4	573 44,7	11 0,9	371 28,9	794 62,0	19 1,5	98 7,6	263 20,5	760 59,4	193 15,0	50 3,9	9 0,7	7 0,5
VII. VELENJE	št. 680 %	211 31,0	469 69,0		285 41,9	365 53,7	13 1,9	17 2,5	192 28,2	278 40,9	135 19,9	56 8,2	19 2,8	
VIII. MARIBOR	št. 2732 %	1590 58,2	1142 41,8		1259 46,1	1319 48,3	72 2,6	82 3,0	547 20,0	1230 45,0	612 22,4	284 10,4	59 2,2	
IX. MURSKA SOBOTA	št. 5411 %	3614 66,8	1797 33,2						777 14,3	2319 42,9	1535 28,4	590 10,9	190 3,5	
SR SLOVENIJA	št. 13428 %	8139 60,6	5278 39,3	11 0,1	3049 22,7	4015 30,0	177 1,3	6187 46,0	2388 17,8	6237 46,4	3127 23,3	1152 8,6	320 2,4	204 1,5

zonskih delavcev, zaposlenih v tujini, po občinah Slovenije. Samo občini Murska Sobota in Lendava dajeta tretjino od skupnega števila v tujini sezonsko zaposlenih delavcev /Tabela I/. Od skupnega števila v tujino odseljenih sezonskih delavcev prispevajo od 5 - 10 % občine Ljubljana, Maribor in Ptuj; od 2 - 5 % občini Celje in Gornja Radgona; od 1 - 2 % občine Kranj, Koper, Velenje, Jesenice, Radovljica, Nova Gorica, Ravne na Koroškem, Žalec, Ljutomer, Slovenska Bistrica in Šmarje pri Jelšah. Vse ostale občine, ki jih je skupaj 38, pa prispevajo k skupnemu številu sezonsko izseljenih delavcev po manj kot 1 %.

Kaj pomeni število sezonsko zaposlenih v inozemstvu za posamezno občino ali za območje posameznega komunalnega zavoda za zaposlovanje in kako se občine in komunalni zavodi za zaposlovanje med seboj po tem razlikujejo, nam pove tudi število sezonsko izseljenih delavcev v tujino leta 1968 po občinah in komunalnih zavodih za zaposlovanje Slovenije. Po manj kot 2 sezonsko izseljena delavca na 1000 prebivalcev je imelo leta 1968 15 občin Slovenije; po 2 - 4 sezonsko izseljene delavce na 1000 prebivalcev je imelo 12 občin; od 4 - 6 sezonsko izseljenih delavcev v tujino so imele vse ljubljanske občine in 14 ostalih občin; od 6 - 10 je imelo 10 občin, od 10 - 20, 1 občina; od 20 - 50 ena občina; od 50 - 70 v tujino sezonsko izseljenih delavcev pa sta imeli dve občini /Karta III/.

Občina Lendava je imela leta 1968 62 sezonskih delavcev na 1000 prebivalcev, občina Murska Sobota 61, Ptuj 14, Ljutomer 10, Gornja Radgona 21; vse druge občine pa so imele manj kot 10 sezonskih delavcev v tujini na 1000 prebivalcev. Občine Hrastnik, Logatec, Idrija, Ribnica na Dol., Ormož in Postojna pa so imele po manj kot enega sezonsko izseljenega delavca v tujini na 1000 prebiv. Velike razlike se kažejo tudi med območji komunalnih zavodov za zaposlovanje v severovzhodni Slo-

veniji. Komunalni zavod za zaposlovanje Murska Sobota je z 52 sezonsko izseljenimi delavci na 1000 prebivalcev znatno pred ostalimi komunalnimi zavodi za zaposlovanje. Za njim se zvrste komunalni zavodi Štajerske: Maribor z 8 sezonsko izseljenimi delavci na 1000 prebivalcev ter Celje in Velenje s 6 sezonsko izseljenimi na 1000 prebivalcev. V območju Komunalnega zavoda za zaposlovanje Kranj je na 1000 prebivalcev 5 sezonsko izseljenih delavcev; na območju Komunalnega zavoda za zaposlovanje Nova Gorica okoli 4, na območju Komunalnega zavoda za zaposlovanje Koper pa 3. Na območju Komunalnega zavoda za zaposlovanje Novo mesto pa sta 2 sezonsko izseljena delavca na 1000 prebivalcev.

Odstotek žensk iz Slovenije med sezonsko zaposlenimi v tujini

Od skupnega števila 13.428 iz Slovenije sezonsko zaposlenih v tujini je 8139 moških in 5278 ali 39,3 % žensk. Od skupnega števila 56 občin Slovenije je kar 18 takih občin, ki imajo med sezonsko izseljenimi delavci več žensk kot moških. V treh občinah predstavljajo ženske med izseljenimi delavci več kot 70 %, v petih občinah od 60 - 70 %, v desetih občinah pa od 50 - 60 %. Manj kot 20 % je med sezonsko izseljenimi ženskami v treh občinah, od 20 - 30 % jih je v sedmih občinah, od 30 - 40 % jih je v petnajstih, od 40 - 50 % pa v trinajstih občinah.

Najmanj žensk, 29,5 %, je med sezonsko izseljenimi v tujini iz območja Komunalnega zavoda za zaposlovanje Ljubljana. Iz območja Komunalnega zavoda za zaposlovanje Murska Sobota je žensk 33,2 %, iz območja Komunalnega zavoda za zaposlovanje Novo mesto 36,6 %, iz območja Komunalnega zavoda za zaposlo-

vanje Maribor 41 %, iz območja Komunalnega zavoda za zaposlovanje Celje 44 %, iz območja Komunalnega zavoda za zaposlovanje Kranj 45 %, iz območij Komunalnih zavodov za zaposlovanje Koper 50 %, Velenje pa 69 % žensk.

Ženske so močno v prevladi med sezonsko izseljenimi delavci iz občin Tolmin, Jesenice, Ravne na Koroškem, Dravograd, Slovenj Gradec in Velenje ter iz občine Ilirska Bistrica. To je torej iz tistih področij, kjer je industrija enostransko razvita in je dana možnost za zaposlitev le moškim. Ženska delovna sila je v prevladi med sezonskimi izseljenci v skoraj vseh ostalih občinah Primorske: Nova Gorica, Idrija, Ajdovščina, Sežana in Postojna. Poleg tega pa so ženske med sezonsko izseljenimi delavci v prevladi tudi v občinah Kozjanskega in predalpskega hribovja z rudarskim Zasavjem: v občinah Šmarje pri Jelšah, Brežice, Šentjur pri Celju, Laško, Trbovlje in Zagorje ter v občinah Slovenska Bistrica in Radlje ob Dravi.

Moški pa so v močni prevladi med sezonsko izseljenimi v tujini v gospodarsko močneje razvitih občinah Gorenjske: Tržič, Kranj, Kamnik, Domžale, Škofja Loka, v ljubljanskih občinah, pa tudi v relativno gospodarsko manj razvitih občinah Notranjske: Vrhnika, Logatec; v občinah Dolenjske: Ribnica na Dolenjskem, Grosuplje, Trebnje, Novo mesto, Metlika in Videm-Krško; ter v občinah severovzhodnega dela Slovenije: Lendava, Ljutomer in Ormož.

Ta pregled nam kaže, da je za sezonsko odseljevanje žensk v tujino odločilna struktura delovnih mest v posameznih področjih Slovenije. Sezonska odselitev žensk je relativno manjša iz gospodarsko razvitejših področij in tistih gospodarsko manj razvitih področij, ki imajo več delovnih mest za žensko

kot za moško delovno silo /primer občine Murska Sobota/.

Starostna struktura sezonsko izseljenih delavcev iz Slovenije

O starosti sezonsko izseljenih v tujino od skupnega števila 13.428 nimamo podatkov le za 204 sezonsko izseljene delavce ali za 1,5 %. Po starosti smo razdelili sezonsko izseljene delavce na 5 skupin: v skupino do 20 let, od 20 - 29 let, od 30 - 39 let, od 40 - 49 let in na skupino v starosti nad 50 let. Skoraj polovica, 6237 ali 46,4 %, je starih od 20 - 29 let, skoraj ena četrtnina /23,3 %/ ali 3127 je starih od 30 do 39 let, manj kot 20 let je starih 2388 ali 17,8 %; od 40 do 49 let je starih 1152 ali 8,6 %, nad 50 let pa je starih 320 ali 2,4 %.

Starostna struktura v tujini sezonsko zaposlenih delavcev se razlikuje med posameznimi občinami Slovenije. Z razlikami v starosti sezonsko izseljenih so izražene gospodarske razmere, rast in struktura delovnih mest po posameznih občinah, po posameznih gospodarskih središčih v okviru občin ali pa po gospodarskih središčih, kamor gravitirajo posamezne občine.

Manj kot 10 % sezonsko zaposlenih delavcev v starosti pod 20 let nima noben komunalni zavod za zaposlovanje, od 10 - 15 % jih imata dva: Ljubljana in Murska Sobota; od 15 - 25 % jih imajo 3: Komunalni zavodi Kranj, Celje, Novo mesto. Nadpovprečno visok delež te starosti sezonskih delavcev, od 25 - 50 %, imajo trije komunalni zavodi za zaposlovanje: Nova Gorica, Koper in Velenje.

To kaže, da odhaja v tujino delovna sila te starosti iz občin

Ljubljane in Murske Sobote, ki dajejo tujini sorazmerno velik odstotek sezonskih delavcev iz Slovenije. Tod je odstotek v starosti do 20 let pod poprečkom te starosti sezonsko izseljenih delavcev iz Slovenije. Nadpoprečen pa je delež le-teh na območjih Komunalnih zavodov za zaposlovanje: Nova Gorica, Koper in Velenje.

Podobno sliko nam kaže tudi pregled po občinah. Manj kot 10 % sezonsko izseljenih delavcev v tujino v starosti do 20 let imajo štiri občine; devet občin jih ima od 10 - 15 %, polovica občin Slovenije pa ima med svojimi sezonsko izseljenimi te starosti od 15 - 25 %, kar se približuje popreku te starosti med sezonsko izseljenimi delavci iz Slovenije. Dvajset občin ima sezonskih delavcev te starosti od 25 - 50 %. Pod 10 % sezonskih delavcev v starosti do 20 let imajo občine Ljubljane, Vrhnika, Logatec in Črnomelj; od 10 - 15 %, kar je še vedno pod poprečkom Slovenije, jih imajo občine Celje, Domžale, Izola, Tržič, Hrastnik, Cerknica, Mozirje, Murska Sobota in Lendava. Od 10 - 25 % sezonskih delavcev te starosti, kar je blizu poprečka starosti izseljenih sezonskih delavcev iz Slovenije, pa imajo občine Maribor, Kranj, Jesenice, Nova Gorica, Kamnik, Žalec, Trbovlje, Zagorje, Ljutomer, Idrija, Kočevje, Slovenske Konjice, Laško, Sevnica, Gornja Radgona, Litija, Trebnje, Lenart v Slovenskih goricah, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica, Ptuj, Ormož in Novo mesto. Od 25 - 50 % te starosti imajo sezonsko izseljeni delavci iz občin Koper, Velenje, Radovljica, Škofja Loka, Postojna, Piran, Dravograd, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Metlika, Ilirska Bistrica, Ribnica na Dolenjskem, Brežice, Tolmin, Ajdovščina, Sežana, Videm-Krško, Šentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah.

Sezonsko izseljene delavce v starosti od 20 - 29 let imata pod slovenskim poprečjem Komunalni zavod za zaposlovanje Nova Gorica in Koper /Nova Gorica jih ima manj kot 20 %, Koper pa od 20 - 40 %; blizu poprečka za celotno Slovenijo te starosti /od 40 - 50 %/ pa imajo Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Velenje, Maribor, Murska Sobota. Nad slovenskim poprečkom izseljenih sezonskih delavcev te starosti, od 50 - 60 %, imajo Komunalni zavodi za zaposlovanje Ljubljana in Celje; nad 60 % pa Novo mesto.

Pod poprečkom Slovenije ima med sezonsko izseljenimi delavci, starimi od 20 - 30 let, 13 občin, nad poprečkom te starosti jih ima 28 občin, blizu poprečka pa 15 občin. Do 20 % sezonskih delavcev v tujini v starosti od 20 - 30 let imata občini Nova Gorica in Ajdovščina; od 20 - 40 % te starosti sezonskih delavcev, zaposlenih v tujini, imajo občine Koper, Tržič, Piran, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Ljutomer, Cerknica, Tolmin, Grosuplje, Lenart v Slovenskih goricah in Radlje ob Dravi; od 40 - 50 % jih imajo občine Maribor, Jesenice, Izola, Kamnik, Dravograd, Hrastnik, Metlika, Idrija, Ribnica na Dolenjskem, Kočevje, Brežice, Murska Sobota, Sežana, Lendava in Ptuj. Od 50 - 60 % izseljenih sezonskih delavcev imajo občine Ljubljane, Kranj, Velenje, Radovljica, Domžale, Škofja Loka, Vrhnika, Postojna, Trbovlje, Slovenske Konjice, Sevnica, Gornja Radgona, Videm-Krško, Šentjur pri Celju, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah, Ormož, Cerknica in Litija. Nad 60 % sezonskih delavcev v tujini v tej starosti pa imajo občine Celje, Logatec, Žalec, Mozirje, Laško, Črnomelj, Trebnje, Novo mesto in Zagorje.

Med sezonsko izseljenimi delavci, ki so stari od 30 do 39 let, jih je v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Nova Gorica pod

poprekom sezonskih izseljencev iz Slovenije /do 10 %/, iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Koper, Velenje, Celje in Novo mesto /od 10 - 20 %/. Blizu poprečka v tej starosti izseljenih sezonskih delavcev iz Slovenije pa imajo Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Ljubljana, Maribor in Murska Sobota. To pomeni, da oddajajo območja komunalnih zavodov za zaposlovanje, ki imajo veliko večino odseljenih sezonskih delavcev iz Slovenije, relativno več delavcev v starosti od 30 - 40 let, kot območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje, ki dajejo v tujino manjše absolutno število sezonsko izseljenih delavcev.

To vsaj do neke mere potrjuje pregled odstotka v tujini sezonsko zaposlenih delavcev po občinah Slovenije v starosti od 30 - 39 let. Pod slovenskim poprečkom ima med sezonsko zaposlenimi delavci v tujini, ki so stari od 30 - 39, 32 občin, šest občin jih ima nad slovenskim poprečkom, v 18 občinah se pa ta starostna skupina sezonsko zaposlenih delavcev približuje poprečku.

Do 10 % v tujini zaposlenih sezonskih delavcev, starih od 30 - 39 let, ima 8 občin: Nova Gorica, Dravograd, Zagorje ob Savi, Tolmin, Ajdovščina, Trebnje, Šmarje pri Jelšah in Idrija. Od 10 - 20 % jih ima, kar je še vedno pod slovenskim poprečkom, 24 občin: Šentjur pri Celju, Koper, Velenje, Celje, Radovljica, Kamnik, Škofja Loka, Logatec, Postojna, Slovenj Gradec, Žalec, Metlika, Cerknica, Ilirska Bistrica, Slovenske Konjice, Laško, Sevnica, Slovenska Bistrica, Brežice, Gornja Radgona, Črnomelj, Sežana, Novo mesto in Videm-Krško. Od 20 - 30 % sezonsko zaposlenih delavcev v tujini, starih od 30 - 39 let, imajo občine Ljubljane, Maribor, Kranj, Jesenice, Domžale, Vrhnika, Piran, Ravne na Koroškem, Trbovlje,

Hrastnik, Ljutomer, Ribnica, Kočevje, Mozirje, Murska Sobota, Litija, Radlje ob Dravi in Ptuj. Več kot 30 % sezonskih izseljencev v tujini te starosti, kar je že nad poprečkom sezonskih izseljencev iz celotne Slovenije, pa imajo občine Izola, Tržič, Grosuplje, Lenart v Slovenskih goricah, Lendava in Ormož.

Sezonski izseljenci iz Slovenije v tujini, ki so stari od 40 - 49 let, štejejo skupaj 1152 ali 8,6 % vseh izseljencev iz Slovenije, sezonsko zaposlenih v tujini. Pod slovenskim poprečkom v tujini sezonsko zaposlenih delavcev v tej starosti imajo Komunalni zavodi Nova Gorica, Celje, Novo mesto /od 0,1 % - 5 %/; nad poprečkom pa jih imata Komunalna zavoda Maribor in Murska Sobota /nad 10 %/. Blizu poprečka, od 5 - 10 %, jih imajo območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje Kranj, Ljubljana, Koper in Velenje.

Vsekakor je razvidno, da je delež sezonsko zaposlenih delavcev v tujini, starejših letnikov večji predvsem iz območij, ki imajo večjo število sezonsko zaposlenih delavcev v tujini. Enajst občin Slovenije sploh nima med svojimi sezonsko zaposlenimi delavci v tujini takih, ki bi bili stari od 40 - 49 let. V šestnajstih občinah jih imajo od 0,1 - 5 %, v osemnajstih občinah jih imajo od 5 - 10 %, ter v enajstih občinah nad 10 %. Sezonskih izseljencev, zaposlenih v tujini v starosti od 40 - 49 let, nimajo v inozemstvu občine Vrhnika, Logatec, Trbovlje, Hrastnik, Ilirska Bistrica, Ribnica na Dolenjskem, Mozirje, Črnomelj, Ajdovščina, Ormož in Metlika.

Od 0,1 - 5 % sezonsko zaposlenih delavcev v tujini v tej starosti imajo občine Kranj, Velenje, Celje, Radovljica, Domžale, Nova Gorica, Izola, Škofja Loka, Žalec, Laško, Brežice, Gornja Radgona, Grosuplje, Novo mesto, Slovenska Bistri-

ca in Šmarje pri Jelšah. Od 5 - 10 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, kar je blizu slovenskega poprečka sezonsko zaposlenih v tujini, pa oddajajo občine Ljubljane, Maribor, Koper, Jesenice, Postojna, Piran, Slovenj Gradec, Zagorje ob Savi, Kočevje, Slovenske Konjice, Sevnica, Tolmin, Sežana, Litija, Trebnje, Videm-Krško, Šentjur pri Celju in Radlje ob Dravi. Nadpoprečno, nad 10 % sezonsko zaposlenih delavcev v tujini v tej starosti imajo občine Tržič, Kamnik, Dravograd, Ravne na Koroškem, Ljutomer, Idrija, Cerknica, Murska Sobota, Lenart, v Slovenskih goricah, Lendava in Ptuj. Med občinami, ki imajo več kot 10 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev v starosti od 40 - 49 let, imajo gospodarsko zaostale občine, ki oddajajo večji del sezonskih delavcev v tujino.

Med sezonskimi izseljenci v tujini je 32⁰ takih /2,4 %/, ki so stari nad 50 let. Nad polovica teh je iz Komunalnega zavoda za zaposlovanje Murska Sobota, ena šestina pa jih je iz Komunalnega zavoda za zaposlovanje Maribor. Ostali komunalni zavodi za zaposlovanje imajo med sezonsko zaposlenimi delavci v tujini v tej starosti le majhno število.

Od 0,1 - 1,5 % dajejo iz vrst v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, starih več kot 50 let, Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Ljubljana, Nova Gorica, Celje in Novo mesto; od 1,5 - 3 % pa Komunalni zavodi za zaposlovanje Koper, Velenje, Maribor in Murska Sobota. Skoraj polovica občin /24/ ne oddaja tujini sezonsko zaposlenih delavcev te starosti, enajst občin pa ima med sezonsko zaposlenimi celo več kot 3 % takih v tujini. Več kot 3 % sezonsko zaposlenih, ki so starejši od 50 let, imajo občine Izola, Kamnik, Idrija, Ilirska Bistrica, Sevnica, Murska Sobota, Trebnje, Lenart v Slovenskih goricah, Hrastnik in Ljutomer. Večji delež med se-

zonsko zaposlenimi delavci v tujini, ki so stari več kot 50 let, imajo večinoma tiste občine z večjim številom v tujini sezonsko zaposlenih in s slabšo zaposlitveno strukturo ter s počasnejšo rastjo delovnih mest.

V vseh občinah, ki dajejo pretežni del sezonsko zaposlenih v tujini, je na prvem mestu starostna skupina od 20 - 30 let /Murska Sobota, Lendava, Gornja Radgona, Ptuj, Maribor, Celje, Ljubljana in Jesenice/. Na prvem mestu po številu so v tujini sezonsko zaposleni delavci v starosti od 20 - 30 let, na drugem mestu pa so v vseh občinah, ki so naštete, razen v občini Jesenice, sezonsko zaposleni delavci, ki so stari do 20 let. Karakteristično je tudi to, da so v občinah Primorske: Koper, Ilirska Bistrica, Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin, po številu na prvem mestu sezonsko zaposleni delavci v tujini, ki niso dosegli starosti 20 let. Po ostalih občinah je vrstni red po deležih starostnih skupin v tujini sezonsko zaposlenih delavcev različen. Vendarle je v večini teh občin na prvem mestu starostna skupina sezonsko zaposlenih delavcev v starosti od 20 - 30 let, na drugem mestu pa je skupina v tujini sezonsko zaposlenih v starosti do 20 let.

V občinah severovzhodne Slovenije so zastopane med sezonskimi izseljenci v tujini tudi starostne skupine starejših letnikov, od 40 - 50 let, in nad 50 let; v občinah ostalih delov Slovenije pa večinoma izpade po ena starostna skupina starejših letnikov, ponekod pa tudi obe starostni skupini od 40 - 50 let, pa tudi nad 50 let.

Strokovna usposobljenost sezonsko zaposlenih v tujini

O strokovno usposobljenosti sezonsko zaposlenih delavcev v tujini imamo sorazmerno dobre podatke. Le za 135 sezonsko zaposlenih delavcev iz Slovenije ali 1 % od vseh sezonsko zaposlenih in izseljenih iz Slovenije v letu 1968 nimamo podatkov. Po strokovni usposobljenosti delimo sezonsko zaposlene v tujini na 8 skupin: na skupino nekvalificiranih, polkvalificiranih, kvalificiranih, visoko kvalificiranih, s samo osnovno šolo, s srednjo, višjo in z visoko šolo. Od 13.428 v tujini zaposlenih sezonskih delavcev jih je kar 7455 nekvalificiranih ali 55,5 %, 1697 ali 12,6 % je polkvalificiranih, 3391 ali 25,3 % je kvalificiranih, 140 ali 1 % je visoko kvalificiranih. S srednjo šolo jih je 392 ali 2,9 %, z višjo ali visoko šolo pa jih je 0,8 % od skupnega števila sezonsko zaposlenih v tujini Slovenije.

Po območjih komunalnih zavodov za zaposlovanje imajo med sezonsko zaposlenimi v tujini nadpovprečno visok delež /nad 60 %/ nekvalificirani, v tujini sezonsko zaposleni delavci iz območij Komunalnih zavodov za zaposlovanje Nova Gorica, Velenje, Murska Sobota in Novo mesto. Pod slovenskim povprečkom v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, od 15 - 40 %, jih ima Komunalni zavod za zaposlovanje Ljubljana, blizu slovenskega povprečka med v tujini sezonsko zaposlenimi, med 40 in 60 % pa jih imajo območja Komunalnih zavodov Kranj, Koper, Celje in Maribor.

To kaže, da razpolagajo z viški nekvalificirane delovne sile v večji meri področja obrobni delov Slovenije kot pa gospodarsko razvita območja Ljubljane, Kranja, Celja in Mari-

STROKOVNA USPOSOBLJENOST IN PRIPADNOST SEZONSKIH DELAVCEV K TIPU GOSPODINJSTEV

Komunalni zavod za zaposlovanje		Strokovna usposobljenost								Velikost posesti							
		nekvalifi- cirani	polkvali- ficir.	kva- lif.	vis. kval.	osn. šola	sred. šola	višja šola	visoka šola	ni po- datkov	brez zemlje	do 2 ha	2-3 ha	3-5 ha	5-10 ha	nad 10 ha	ni po- datkov
I. KRANJ	št.	416	65	226	10	9	27	2	1		694	10	4	4	17	15	22
	%	55,0	8,6	29,9	1,3	1,2	3,6	0,3	0,1		86,5	7,5	0,4	0,4	0,7	1,9	2,6
II. LJUBLJANA	št.	406	247	655	67	9	132	16	46	35	952	24	19	11	15	25	567
	%	25,2	15,3	40,6	4,2	0,5	8,2	1,0	2,8	2,2	59,0	1,5	1,2	0,7	0,9	1,5	35,2
III. NOVA GORICA	št.	233	17	91		10	7		1								
	%	64,1	4,7	25,3		3,6	1,9		0,4								
IV. KOPER	št.	144	27	127	4	6	32	6	3		326	3	2	2	5	1	10
	%	41,2	7,7	36,5	1,1	1,7	9,2	1,7	0,8		93,1	0,9	0,4	0,4	1,4	0,3	3,5
V. CELJE	št.	581	144	391	9	23	35	8	3	88	694	65	36	43	46	21	377
	%	45,4	11,2	30,5	0,7	1,8	2,7	0,5	0,2	6,9	54,1	5,0	2,9	3,4	3,6	1,6	29,4
VI. NOVO MESTO	št.	167	15	55		1	6		2		33	3		5	2	3	200
	%	68,0	6,0	22,4		0,4	2,4		0,8		13,4	1,2		2,0	0,8	1,2	81,4
VII. VELENJE	št.	453	47	130	5	20	19		1	5	251	7	2		4	11	405
	%	66,8	6,9	19,1	0,7	2,9	2,8		0,1	0,7	36,9	1,0	0,3		0,6	1,6	59,6
VIII. MARIBOR	št.	1286	431	851	45	41	61	5	5	7	1868	335	124	122	123	30	130
	%	47,1	15,8	31,1	1,6	1,5	2,2	0,2	0,2	0,3	68,4	12,3	4,5	4,5	4,5	1,1	4,7
IX. MURSKA SOBOTA	št.	3769	704	865			73				1665	1193	1002	1024	527		
	%	69,7	13,0	16,0			1,3				30,9	22,0	18,5	18,9	9,7		
SR SLOVENIJA	št.	7455	1697	3391	140	119	392	37	62	135	6483	1640	1189	1211	729	106	2070
	%	55,5	12,6	25,3	1,0	0,9	2,9	0,3	0,5	1,0	48,3	12,2	8,9	9,0	5,4	0,8	15,4

bora. Razlike v viških nekvalificirane delovne sile med posameznimi deli Slovenije nam še bolj nazorno ilustrirajo podatki o nekvalificiranih v tujini sezonsko zaposlenih po občinah Slovenije. Pod slovenskim poprečkom v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, 55 %, jih ima 18 občin; močno nad poprečkom pa 21 občin. Do 15 % nekvalificiranih med v tujini sezonsko zaposlenimi delavci imajo občine Vrhnika, Hrastnik in Litija; od 15 - 40 % jih imajo občine Ljubljane, Maribor, Koper, Celje, Domžale, Izola, Tržič, Kamnik, Škofja Loka, Piran, Trbovlje, Zagorje, Idrija, Grosuplje in Ormož. Nadpoprečno visok delež, nad 60 % nekvalificiranih, pa imajo med sezonsko zaposlenimi v tujini občine Velenje, Jesenice, Nova Gorica, Logatec, Postojna, Dravograd, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Ljutomer, Metlika, Ilirska Bistrica, Ribnica na Dolenjskem, Mozirje, Murska Sobota, Črnomelj, Tolmin, Ajdovščina, Videm-Krško, Šentjur pri Celju, Lendava in Radlje ob Dravi. Blizu slovenskega poprečka, za nekaj procentov več ali manj, pa imajo nekvalificiranih delavcev, sezonsko zaposlenih v tujini, občine Kranj, Radovljica, Žalec, Cerknica, Kočevje, Slovenske Konjice, Laško, Sevnica, Brežice, Gornja Radgona, Sežana, Trebnje, Novo mesto, Lenart v Slovenskih goricah, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah in Ptuj.

Po komunalnih zavodih za zaposlovanje imajo nadpoprečen odstotek /nad 30 %/ kvalificiranih delavcev med v tujini sezonsko zaposlenimi območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje Ljubljana, Koper, Celje, Maribor; podpoprečen delež pa imata Komunalna zavoda za zaposlovanje Velenje in Murska Sobota; poprečnega pa območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje Kranj, Nova Gorica in Novo mesto.

Manj kot 10 % kvalificiranih delavcev so imele med v tujini sezonsko zaposlenimi delavci tri občine Slovenije; od 10 - 20 % jih je imelo devet občin, 23 občin je imelo več kot 30 %, 21 občin pa blizu slovenskega poprečka, med 20 - 30 %.

Do 10 % v tujini sezonsko zaposlenih kvalificiranih delavcev je iz občin Izola, Metlika in Črnomelj; od 10 - 20 % jih imajo občine Velenje, Jesenice, Postojna, Ravne na Koroškem, Ilirska Bistrica, Mozirje, Murska Sobota in Lendava; od 20 do 30 % so jih imele občine Radovljica, Nova Gorica, Logatec, Dravograd, Slovenj Gradec, Žalec, Hrastnik, Ljutomer, Cerknica, Ribnica na Dolenjskem, Kočevje, Brežice, Tolmin, Ajdovščina, Novo mesto, Krško, Šentjur pri Celju, Lenart v Slovenskih goricah, Radlje ob Dravi, Šmarje pri Jelšah in Ptuj.

Nad 30 % jih imajo občine Ljubljane, Maribor, Kranj, Koper, Celje, Domžale, Tržič, Kamnik, Škofja Loka, Vrhnika, Piran, Trbovlje, Zagorje ob Savi, Idrija, Slovenske Konjice, Sevnica, Gornja Radgona, Sežana, Litija, Grosuplje, Trebnje, Slovenska Bistrica in Ormož.

Polkvalificiranih delavcev, ki jih je med v tujini sezonsko zaposlenimi iz Slovenije 12,6 %, imajo nadpoprečno visok delež, nad 15 %, območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje Ljubljana in Maribor; podpoprečni delež tega tipa delavcev, do 5 %, imajo območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje Nova Gorica, od 5 - 10 % Kranj, Koper, Velenje in Novo mesto. Blizu slovenskega poprečka, 15 %, pa Celje in Murska Sobota.

Po deležu nekvalificiranih delavcev med v tujini sezonsko zaposlenimi ni nobene prave zakonitosti. Med tistimi občinami, ki jih imajo nad 15 %, so tudi občine gospodarsko razvitih območij, kot na primer Ljubljane in Maribora; pa tudi manj razvite občine: Gornja Radgona, Lenart v Slovenskih go-

ricah, Ptuj in Ormož. Med občine s podpoprečno nizkim deležem nekvalificiranih delavcev se uvrščajo tudi gospodarsko razvite občine, kot na primer Jesenice, Nova Gorica, Žalec, kot tudi nerazvite: Dravograd, Črnomelj, Metlika in Sevnica.

Visoko kvalificiranih delavcev med v tujini zaposlenimi sezonci imajo več kot 1,5 % Komunalni zavodi za zaposlovanje Ljubljana, Celje in Maribor. Brez visoko kvalificiranih delavcev so med sezonsko zaposlenimi v tujini območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje Murska Sobota, Nova Gorica in Novo mesto. Do 0,8 % jih ima Komunalni zavod za zaposlovanje Velenje, blizu poprečka, od 0,8 do 1,5 %, pa Komunalna zavoda za zaposlovanje Kranj in Koper. Petintrideset občin nima med sezonsko zaposlenimi v tujini niti enega visoko kvalificiranega delavca. Enajst občin jih ima več kot 1,5 %. Od 0,8 - 1,5 % visoko kvalificiranih v tujini zaposlenih sezonskih delavcev ima 10 občin.

Tudi po deležu visoko kvalificiranih delavcev nimamo tipičnih področij ali občin. Med take občine, ki imajo več kot 1,5 % visoko kvalificiranih delavcev med v tujini zaposlenimi, se uvrščajo gospodarsko razvite in nerazvite občine. Tudi med občinami, ki nimajo visoko kvalificiranih delavcev med v tujini sezonsko zaposlenimi, so pomešane občine z različno stopnjo gospodarske razvitosti.

Med v tujini sezonsko zaposlenimi je takih, ki imajo srednjo šolo, več kot 4 % iz območij Komunalnih zavodov za zaposlovanje Ljubljana in Koper; od 2 - 4 % imajo takih Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Velenje, Maribor, Novo mesto in Celje. Območji Komunalnih zavodov za zaposlovanje Nova Gorica in Murska Sobota pa imajo med svojimi v tujini

zaposlenimi sezonskimi delavci od 0,1 - 2 % takih s to izobrazbo. Več kot 4 % med sezonsko zaposlenimi v tujini s srednješolsko izobrazbo ima 21 občin, od - 4 % trinajst občin, od 0,1 - 2 % dvanajst občin. Takih občin, ki nimajo v inozemstvu sezonsko zaposlenega nobenega srednješolca, pa je 10.

Več kot 0,4 % z višjo izobrazbo med v tujini sezonsko zaposlenimi iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Ljubljana in Koper, od 0,3 - 0,4 % jih je iz Komunalnega zavoda za zaposlovanje Kranj in Celje, od 0,1 - 0,2 % pa iz Komunalnega zavoda za zaposlovanje Maribor. Komunalni zavodi Nova Gorica, Velenje, Murska Sobota in Novo mesto pa nimajo nobenega sezonsko zaposlenega v tujini z višjo izobrazbo. Od 56 občin Slovenije je kar 45 takih, ki nimajo prav nobenega v tujini sezonsko zaposlenega z višjo šolo. Enajst občin pa je takih, ki imajo med v tujini sezonsko zaposlenimi več kot 0,4 % zaposlenih z višjo šolo. V tujini zaposleni sezonski delavci s tako izobrazbo so iz občin Ljubljane, Maribora, Kranja, Kopra, Celja, Jesenic, Pirana, Ilirske Bistrice, Sežane, Šmarja pri Jelšah in Žalca. Le-ti spadajo v večino gospodarsko razvitih občin.

Med v tujini sezonsko zaposlenimi je tudi zelo malo registriranih z visoko šolo. Komunalni zavod za zaposlovanje Murska Sobota nima nobenega s tako izobrazbo, Kranj, Velenje, Celje in Maribor pa imajo od 0 - 0,2 % takih sezonskih zaposlenecv. Komunalni zavod za zaposlovanje Nova Gorica jih ima od 0,3 - 0,6 %, Ljubljana, Koper in Novo mesto pa več kot 0,6 %. 45 občin nima med v tujini sezonsko zaposlenimi nobenega z višjo izobrazbo; šest občin jih ima od 0,3 - 0,6 %, pet občin pa več kot 0,6 %. Med občinami, ki imajo v tujini sezonsko zaposlene delavce z visoko šolo, sodijo gospodarsko bolj

razvite občine: Maribor, Kranj, Koper, Celje, Nova Gorica, Ravne na Koroškem, Ljubljana, Domžale, Piran in Laško.

Območje gospodarsko razvitega dela Slovenije, med Jesenicami, Ljubljano, Celjem in Mariborom, daje na sezonska dela v tujino manjše število nekvalificiranih kot znaša skupno število polkvalificiranih, kvalificiranih in visoko kvalificiranih, ter s srednjo, višjo ali visoko šolo. To področje tudi daje nekoliko višji odstotek v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki imajo visoko kvalifikacijo, srednjo, višjo ali visoko šolo. Večina ostalih področij Slovenije pa oddaja na sezonsko delo v tujino več nekvalificiranih kot pa delavcev s kvalifikacijo ali s srednjo, višjo ali visoko šolsko izobrazbo. Zelo majhno število v tujini zaposlenih sezonskih delavcev dajejo ta področja s srednjo, višjo in visoko šolo.

Območja občin, ki oddajajo večino sezonskih delavcev iz Slovenije na sezonska dela v inozemstvo, se dele po kvalifikacijski strukturi sezoncev na dva tipa. Iz severovzhodnega dela Slovenije, iz območja Komunalnega zavoda za zaposlovanje Maribor in Murska Sobota ter iz občine Jesenice je med sezonsko zaposlenimi v tujini v veliki večini nekvalificirana delovna sila. Iz gospodarsko razvitejših območij Ljubljane in Celja je pa odstotek nekvalificiranih že znatno pod polovico, a je zato med v tujini sezonsko zaposlenimi večji delež delavcev z visoko kvalifikacijo, srednjo ali višjo ter visoko šolo.

Povezanost sezonsko izseljenih delavcev z zemljo

Med sezonsko izseljenimi delavci je 6483 ali 48,3 % takih, ki nimajo lastne zemlje. Ti so po poreklu iz nekmečkih gospodinjstev ali pa so iz gospodinjstev, ki imajo zemljo, toda so že odseljeni iz kmečkih gospodinjstev. 1640 ali 12,2 % je takih izseljencev, ki pripadajo h gospodinjstvom s posestjo od 0 - 2 ha, 1189 ali 8,9 % je takih v tujini sezonsko zaposlenih, ki pripadajo h gospodinjstvom, ki imajo od 2 - 3 ha zemlje. 1211 v tujini sezonsko zaposlenih ali 9 % pripada gospodinjstvom, ki imajo od 3 - 5 ha zemlje; 729 ali 5,4 % v tujini sezonsko zaposlenih pripada takim gospodinjstvom, ki imajo od 5 - 10 ha zemlje. 106 v tujini sezonsko zaposlenih ali 0,5 % pa pripada gospodinjstvom, ki imajo več kot 10 ha zemlje. Za 2070 ali 15,4 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev pa glede pripadnosti h gospodinjstvom z zemljo ali brez nje nimamo podatkov. Čeprav so ti podatki zelo karakteristični in kažejo na stopnje povezanosti ali odvisnosti od zemlje, ne moremo presojati, v kakšni meri so ti sezonsko zaposleni delavci že lastniki ali pa so predvideni za lastnike kmetij. Podatki o lastništvu zemlje, ki so seveda zelo nepopolni, kažejo, da so lastniki zemlje in gospodinjstev, h katerim pripadajo kot člani v tujini sezonsko zaposleni delavci, v večji meri starši kot pa sami sezonsko zaposleni delavci. Odgovori na to vprašanje glede pripadnosti h gospodinjstvu z zemljo so v vprašalnih polah za v tujini sezonsko zaposlene, ki jih sezonsko zaposleni izpolnjujejo pri zavodih za zaposlovanje, zelo nepopolni. Tako imamo podatke za 1522 v tujini sezonsko zaposlenih, ki imajo zemljo; pri 821 primerih so lastniki zemlje starši v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, sami v tujini sezonsko zaposleni pa so lastniki zemlje v 301 primeru.

Pripomniti pa moramo tudi še to, da Komunalni zavod za zaposlovanje Nova Gorica ni registriral povezanosti v tujini sezonsko zaposlenih z zemljo. Na območju Komunalnih zavodov za zaposlovanje Kranj, Koper in Maribor je med v tujini sezonsko zaposlenimi delavci več kot 60 % tistih, ki nimajo nobene zveze z zemljo. Od 30 - 60 % tega tipa v tujini sezonsko zaposlenih imajo Komunalni zavodi za zaposlovanje Velenje, Celje in Murska Sobota. Med sezonskimi izseljenci iz območja Komunalnega zavoda Novo mesto pa je povezanih z zemljo od 70 - 90 %.

Od 50 občin, ki imajo registriran odnos v tujini sezonsko zaposlenega do zemlje, sta dve taki občini, ki imata več kot 90 % v tujini sezonsko zaposlenih, ki so povezani z zemljo v domačem kraju. Sedem je takih občin, kjer je z zemljo povezanih od 70 - 90 % v tujini sezonsko zaposlenih. Od 30 - 70 % je z zemljo povezanih v tujini sezonsko zaposlenih v dvajset občinah Slovenije. V 22 občinah Slovenije pa jih je z zemljo povezanih manj kot 40 %. V občinah Trebnje in Novo mesto je več kot 90 % v tujini sezonsko zaposlenih povezanih z zemljo.

V občinah Zagorje ob Savi, Mozirje, Brežice, Murska Sobota, Črnomelj, Grosuplje in Lendava, je takih v tujini sezonsko zaposlenih od 70 - 90 %. V občinah Ljubljana, Velenje, Celje, Dravograd, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Trbovlje, Ljutomer, Slovenske Konjice, Laško, Sevnica, Krško, Šentjur pri Celju, Lenart v Slov. goricah, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah, Ptuj, Ormož in Brežice je takih od 30 - 60 %. Manj kot 40 % pa imajo takih v tujini sezonsko zaposlenih delavcev občine Maribor, Kranj, Koper, Jesenice, Radovljica, Domžale, Izola, Tržič, Kamnik,

Škofja Loka, Vrhnika, Logatec, Postojna, Piran, Žalec, Hrastnik, Idrija, Cerknica, Ilirska Bistrica, Kočevje, Gornja Radgona in Litija. Med temi občinami imajo Izola, Kranj, Postojna, Piran in Gornja Radgona manj kot 10 % v tujini sezonsko zaposlenih, ki bi bili povezani z zemljo.

Gospodinjstvom, ki imajo do 2 ha zemlje, je pripadalo v Komunalnih zavodih za zaposlovanje Ljubljana, Nova Gorica, Koper, Velenje in Novo mesto od 0 - 3 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Kranj in Celje od 3 - 8 %, v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Maribor od 8 - 15 %, v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Murska Sobota pa več kot 15 % sezonsko zaposlenih v inozemstvu.

Manj kot 3 % sezonsko zaposlenih delavcev, ki so pripadali h gospodinjstvom z do 2 ha zemlje, je pripadalo 35 občin. V 12 občinah je bilo takih v tujini sezonsko zaposlenih delavcev od 3 - 8 %, v 2 do 8 - 15 %, v 7 občinah pa nad 15 % v tujini sezonsko zaposlenih. Od 3 - 8 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki so pripadali gospodinjstvom z manj kot 2 ha zemlje, so imele občine Maribor, Celje, Kamnik, Škofja Loka, Žalec, Trbovlje, Slovenske Konjice, Sevnica, Brežice, Gornja Radgona, Grosuplje in Slovenska Bistrica. Od 8 - 15 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki so pripadali k tipu gospodinjstva z manj kot 2 ha zemlje, spadata občini Šentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah. Več kot 15 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki pripadajo temu tipu gospodinjstev, pa imajo občine Logatec, Ljutomer, Murska Sobota, Lenart v Slovenskih Konjicah, Lendava, Ptuj in Ormož.

Gospodinjstvom z od 2 - 3 ha zemlje je pripadalo v Komunal-

nih zavodih Kranj, Ljubljana, Koper, Velenje in Novo mesto do 2 % sezonsko zaposlenih delavcev v tujini, od 2 - 6 % v Komunalnih zavodih Celje in Maribor, nad 10 % v tujini sezonsko zaposlenih pa v Komunalnem zavodu Murska Sobota.

Manj kot 2 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki so pripadali gospodinjstvom z 2 - 3 ha zemlje, je imelo 41 občin; od 2 - 6 % takih sezonskih delavcev je imelo 9 občin, od 6 - 10 % tri občine, nad 10 % tri občine. Od 2 - 6 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki so pripadali gospodinjstvom z 2 - 3 ha zemlje, so imele občine Ljutomer, Radgona, Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju, Sevnica, Grosuplje, Mozirje, Kočevje in Ilirska Bistrica. Od 6 - 10 % takih sezonskih delavcev so imele občine Šmarje pri Jelšah, Ptuj in Ormož; nad 10 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki so pripadali takim gospodinjstvom, so imele občine Murska Sobota, Lenart v Slov. goricah in Lendava. V tujini zaposlenih sezonskih delavcev, ki so pripadali h gospodinjstvom od 3 - 5 ha zemlje, so imeli od 0 - 2 % Komunalni zavodi Kranj, Ljubljana, Velenje, Koper in Novo mesto. Od 2 - 6 % takih sta imela Komunalna zavoda Maribor in Celje, nad 10 % pa Komunalni zavod za zaposlovanje Murska Sobota. Več kot 2 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki so pripadali gospodinjstvom s 3 - 5 ha zemlje, je imelo le 16 občin, in sicer od 2 - 6 % so imele občine Tržič, Vrhnika, Laško, Sevnica, Novo mesto, Krško, Šentjur pri Celju, Slovenska Bistrica, Ilirska Bistrica in Kočevje; od 6 - 10 % pa občina Ptuj, nad 10 % občine Ljutomer, Murska Sobota, Lenart v Slovenskih goricah, Lendava in Šmarje.^{1/}

^{1/}Nista všteti občini Komunalnega zavoda za zaposlovanje Nova Gorica: Tolmin in Ajdovščina, ker za obe ni podatkov.

V tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki pripadajo h gospodinjstvom s 5 - 10 ha zemlje, je bilo 0 - 1 % v Komunalnih zavodih za zaposlovanje Kranj, Ljubljana, Velenje in Novo mesto; od 1 - 3 % v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Koper, od 3 - 7 % v Komunalnih zavodih za zaposlovanje Celje in Maribor, nad 7 % pa v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Murska Sobota.

Več kot 1 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev je pripadalo h gospodinjstvom z od 5 - 10 ha zemlje v 22 občinah Slovenije, od 1 - 3 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki so pripadali k tej skupini gospodinjstev, so imele občine Maribor, Celje, Vrhnika, Žalec, Gornja Radgona in Novo mesto; od 3 - 7 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev pa so imele občine Radovljica, Ljutomer, Ilirska Bistrica, Slovenske Konjice, Laško, Sevnica, Sežana, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica in Šmarje pri Jelšah. Z več kot 7 % v tujini sezonsko zaposlenih pa je pripadalo temu tipu gospodinjstev v občini Murska Sobota, Grosuplje, Šentjur pri Celju, Lenart v Slovenskih goricah, Ptuj in Ormož.

V tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki pripadajo h gospodinjstvom z nad 10 ha zemlje, je bilo več kot 1 % v Komunalnih zavodih za zaposlovanje Kranj, Ljubljana, Velenje, Celje, Maribor in Novo mesto. Več kot 1 % v tujini zaposlenih sezonskih delavcev take skupine je imelo 25 občin: Jesenice, Radovljica, Tržič, Škofja Loka, Postojna, Dravograd, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Zagorje ob Savi, Ljutomer, Idrija, Cerknica, Mozirje, Slovenske Konjice, Sevnica, Litija, Grosuplje, Trebnje, Novo mesto, Šentjur, Lenart v Slovenskih goricah, Slovenska Bistrica in Šmarje pri Jelšah.

Pregled povezanosti v tujini sezonsko zaposlenih delavcev z zemljo je pokazal, da je že polovica v tujini sezonsko zaposlenih takih, ki ne pripadajo gospodinjstvom, ki imajo zemljo. Velik % v tujini sezonsko zaposlenih pa je čisto kmečkega porekla, in to v vseh velikostnih skupinah posesti. V tujini sezonsko zaposlenih delavcev kmečkih gospodinjstev z zemljo so iz vseh področij Slovenije.

Ta analiza nam nazorno osvetljuje, kako se hitro trga od zemlje klasični kmečki element, ki povečuje pritisk na ne-kvalificirana delovna mesta. Taka delovna mesta niso enakomerno porazdeljena po Sloveniji in tudi ne naraščajo ustrezno naraščanju števila tistih, ki tako delo iščejo. Zato je število delovne sile, ki odhaja na sezonska dela v tujino, močnejše v severovzhodnih agrarnih področjih Slovenije kot iz osrednjega, gospodarsko razvitega dela Slovenije, ter iz zahodnega dela Slovenije, ki je agraren, a že populacijsko precej izčrpan.

Število sezonsko zaposlenih v tujini iz Slovenije, ki so se predhodno doselili v Slovenijo kot delavci iz drugih republik Jugoslavije

Med 13.428 v tujino odseljenimi delavci iz Slovenije je 880 ali 6,6 % takih, ki so se predhodno doselili v Slovenijo kot delavci iz drugih republik Jugoslavije. Podatki zato niso popolni. Komunalna zavoda za zaposlovanje v Novi Gorici in v Murski Soboti pa za ta hip sezonsko izseljenih v tujino nista vodila evidence.

Iz območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje Celje in Novo mesto je med v tujini sezonsko izseljenimi delavci od 0,1 - 3 % delavcev iz drugih republik Jugoslavije. Iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Velenje in Maribor je takih od 3 - 10 %; iz območja Komunalnega zavoda za zaposlovanje Koper od 10 - 20 %, iz območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje Kranj in Ljubljana pa od 20 - 60 %.

Za 18 občin Slovenije nimamo podatkov, ali pa se iz teh občin niso selili sezonski delavci v tujino, ki bi se predhodno doselili v Slovenijo iz drugih republik Jugoslavije. Največ, od 20 - 60 %, je sezonsko zaposlenih delavcev v tujini iz drugih republik iz občin Ljubljane, Kranj, Koper, Jesenice, Radovljica, Izola in Tržič; od 10 - 20 % jih je iz občin Maribor, Velenje, Piran, Kočevje in Ormož; od 3 - 10 % pa jih je iz občin Domžale, Škofja Loka, Dravograd, Zagorje ob Savi, Cerknica, Laško, Brežice, Sežana in Videm-Krško. Majhno število sezonsko v tujino odseljenih delavcev iz drugih republik, od 0,1 - 3 %, so pa našteji v občinah Celje, Nova Gorica, Kamnik, Vrhnika, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Žalec, Ilirska Bistrica, Slovenske Konjice, Sevnica, Grosuplje, Novo mesto, Šentjur pri Celju, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah in Ptuj.

Čeprav podatki o številu iz drugih republik doseljenih v Slovenijo, ki so se kasneje odselili v tujino, niso popolni, pa se vendarle kaže, da je med v tujini sezonsko zaposlenimi delavci sorazmerno velik del delavcev iz drugih jugoslovanskih republik. Zlasti znaten procent teh je iz gospodarsko razvitejših občin Slovenije, ki potrebujejo več nekvalificirane delovne sile. Še posebej visok je delež delavcev iz drugih republik med sezonsko izseljenimi v inozemstvu iz

obmejnih občin Jesenice, Tržič in Kranj, kamor se doseljujejo delavci iz drugih republik Jugoslavije z namenom, da si pridobe na delu v Sloveniji določeno kvalifikacijo, ki jim kasneje služi kot osnova za zaposlitev v inozemstvu.

Nekateri elementi socialnega položaja sezonsko zaposlenih delavcev iz Slovenije v tujini

Sezonski izseljenci po zakonskem stanu

Za sezonsko izseljene delavce vodijo evidenco Komunalni zavodi za zaposlovanje po kategorijah: poročen, samski in ločen. Evidenca je tudi nepopolna, saj med gradivom za 13.428 v tujini sezonsko zaposlenih delavcev ne najdemo podatkov o zakonskem stanu kar za 6187 ali 46 % sezonsko izseljenih v tujino. Komunalna zavoda za zaposlovanje Nova Gorica in Murska Sobota pa teh podatkov v letu 1968 sploh nista evidentirala, Komunalni zavod za zaposlovanje Novo mesto pa tudi precej slabo, saj je ostalo po zakonskem stanu neregistriranih 73,2 % v tujino izseljenih sezonskih delavcev. Pri drugih komunalnih zavodih za zaposlovanje pa je ostal neevidentiran Komunalni zavod za zaposlovanje Celje s 7,6 % v tujino sezonsko izseljenih; pri drugih komunalnih zavodih za zaposlovanje pa je največ 3 % takih primerov. Tako nam podatki za Komunalne zavode za zaposlovanje Kranj, Ljubljana, Koper, Velenje in Maribor kažejo precej verno podobo dejanske strukture sezonsko izseljenih v tujino po zakonskem stanu.

Kot poročenih je evidentiranih 3049 ali 22,7 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev iz Slovenije, kot samskih 4015

ali 30 %, kot zakonsko ločenih pa 177 ali 1,3 %.

Največji odstotek, 46,1 % poročenih, je med sezonsko zaposlenimi delavci v tujini iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Kranj in Ljubljana ter Velenje, ki jih imajo okrog 42 % poročenih, Koper pa le 31 %.

Največ samskih izkazujeta Komunalna zavoda za zaposlovanje Velenje in Maribor, 63 %, Kranj, Ljubljana in Celje pa okoli 54 %. Zakonsko ločenih je med v tujini sezonsko zaposlenimi po okoli 2,5 % iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Kranj, Ljubljana in Maribor. Največ, 3,5 %, pa jih je iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Velenje, Celje in Maribor pa imata ločenih med sezonsko zaposlenimi v tujini od 1,5 - 2 %.

Ti podatki nam kažejo, da je med sezonsko zaposlenimi v tujini sorazmerno veliko število poročenih ter razmeroma majhno število ločenih. Tozadevno se glede na gospodarsko razvitost ali gospodarsko usmerjenost ne razlikujejo med seboj Komunalni zavodi za zaposlovanje.

Ker je med v tujini sezonsko izseljenimi delavci veliko poročenih, se le-ti med seboj razlikujejo tudi po številu otrok v njihovih družinah. Podatki so sicer nepopolni. Po teh podatkih ima po enega otroka 1366 v tujini sezonsko zaposlenih iz Slovenije, po dva otroka jih ima 936, po 3 otroke 295, 215 v tujini sezonsko zaposlenih pa ima več kot tri otroke.

Stalnost in trajanje bivanja sezonsko zaposlenih delavcev v tujini

Za ta pojav nimamo od skupnega števila 13.428 sezonsko zaposlenih delavcev podatkov za 1663 ali 12,4 %. Za Komunalna zavoda za zaposlovanje Ljubljana in Celje ni registriran ta podatek za polovico v tujini sezonsko zaposlenih, za Komunalni zavod za zaposlovanje Koper pa ni registriran ta podatek za četrtno sezonsko zaposlenih v tujini. Za v tujini sezonsko zaposlene delavce iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Novo mesto in Velenje nimamo tega podatka za po 10 % v tujini zaposlenih sezonskih delavcev.

Čeprav ti podatki o dobi trajanja bivanja naših v tujini sezonsko zaposlenih delavcev niso popolni, pa nam le odkrivajo nekatere značilne poteze načina zaposlovanja naših delavcev v tujini.

5395 ali 40 % je takih v tujini zaposlenih sezonskih delavcev, pri katerih traja sezonska zaposlitev manj kot eno leto; 5852 je takih sezonsko zaposlenih v tujini /63,6 %/, ki so v tujini zaposleni za eno leto; 518 ali 3,9 % je takih, katerih sezonska zaposlitev traja več kot eno leto; 1663 ali 12,4 % sezonsko zaposlenih delavcev v tujini pa v svojih anketah nimajo označenega časa bivanja v inozemstvu.

Če podrobno analiziramo način in trajanje zaposlitve sezonsko zaposlenih v tujini za Komunalne zavode za zaposlovanje Kranj, Nova Gorica, Maribor in Murska Sobota, ki so registrirali način in dobo bivanja za vse svoje sezonske delavce, lahko med njimi ugotovimo določene razlike. Iz Komunalnega

ČAS BIVANJA, POGOSTOST ODHAJANJA DELOVNE SILE V INOZEMSTVO IN NJEN SOCIALNI POLOŽAJ PRED ODHODOM V INOZEMSTVO

Komunalni zavod za zaposlovanje	sezonsko	Trajanje dela			Pogostost odhajanja			št.del. iz ost. republ. SFRJ	Socialni položaj sezonca pred njegovim odhodom v tujino								
		1 leto	več kot 1 leto	ni podatkov	drugič	tretjič	več kot 3-krat		zaposlen	brezposeln prijavljen	brezposeln ne-prijavljen	samo-stojen obrtnik	indiv. kmet proizvajalec	učenc	študent	gospodi	ni podatkov
I. KRANJ	št. 263 % 34,8	480 63,5	3 0,4	10 1,3	112	45	14	202 26,7	194 25,7	321 42,5	145 19,1	2 0,3	1 0,1	5 0,7			88 11,6
II. LJUBLJANA	št. 60 % 3,7	465 28,8	256 15,9	832 51,6	156	37	9	399 24,7	896 55,5	273 17,0	238 14,8	11 0,7	6 0,4	21 1,3	12 0,7	7 0,4	149 9,2
III. NOVA GORICA	št. 15 % 4,2	337 93,7	1 0,4	6 1,7													
IV. KOPER	št. 108 % 30,9	156 44,7	3 0,9	82 23,5	24	2		59 16,9	118 33,8	181 51,9	48 13,8	2 0,6					
V. NOVO MESTO	št. 7 % 2,8	205 83,4	3 1,2	31 12,6				3 1,2	25 10,2	16 6,5	15 6,0	1 0,4	1 0,4				188 76,5
VI. CELJE	št. 279 % 21,8	363 28,3	23 1,8	617 48,1	129	17	9	25 2,0	335 26,1	395 30,9	359 28,0	5 0,4	5 0,4	5 0,4	2 0,1		176 13,7
VII. VELENJE	št. 307 % 45,2	296 43,5	14 2,0	63 9,3	142	67	38	40 5,9	98 14,4	312 45,9	156 22,9		1 0,1	1 0,1	1 0,1		111 16,5
VIII. MARIBOR	št. 805 % 29,5	1734 63,5	171 6,2	22 0,8	529	213	125	160 5,9	604 22,1	766 28,0	966 35,4	6 0,2	51 1,9	1 0,03	3 0,1	47 1,7	288 10,5
IX. MURSKA SOBOTA	št. 3551 % 65,6	1816 33,6	44 0,8														
SR SLOVENIJA	št. 5395 % 40,1	5852 43,6	518 3,9	1663 12,4	1092	381	195	888 6,6	2270 16,9	2264 16,9	1927 14,3	27 0,2	65 0,5	22 0,2	26 0,2	57 0,4	6770 50,4

zavoda za zaposlovanje Murska Sobota je kar 65,6 % v tujini sezonsko zaposlenih manj kot eno leto. Na delu, ki traja eno leto, je v tujini sezonsko zaposlenih 33,6 %; na delu, ki traja več kot eno leto, pa ni niti 1 % takih sezonskih delavcev. Čisto nasprotno pa je stanje pri sezonsko izseljenih delavcih iz Komunalnega zavoda za zaposlovanje Nova Gorica. Od tu je kar 93,7 % v tujini sezonsko zaposlenih na delu, ki traja eno leto; 4,2 % v tujini sezonsko zaposlenih je na delu, ki traja eno sezono. Iz Komunalnega zavoda za zaposlovanje Kranj in Maribor pa je zaposlenih na sezonskih delih v tujini, ki trajajo manj kot eno leto, okoli 30 % v tujini zaposlenih sezonskih delavcev. Okoli 60 % v tujini sezonsko zaposlenih pa je zaposlenih na delih, ki trajajo eno leto. Razmeroma visok delež, 6,2 %, jih je iz Komunalnega zavoda za zaposlovanje Maribor na delih, ki trajajo več kot eno leto; iz Komunalnega zavoda za zaposlovanje Kranj pa je takih le neznatno število.

Zelo velik odstotek v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, ki imajo zagotovljeno delo le za eno sezono ali pa le do enega leta, kaže na izredno neugoden socialni položaj naših v tujini sezonsko zaposlenih delavcev. Zagotovljeno delo za več let imajo zlasti v tujini zaposleni sezonski delavci iz Prekmurja, ki se vračajo v isti kraj v tujini na enako delo več let. Delavci, ki imajo zagotovljeno delo za eno leto, pa to delo lahko tudi podaljšujejo v ugodnih gospodarskih razmerah in pri tem niso socialno ogroženi. Oboji pa lahko postanejo brezposelni ob gospodarskih krizah v tujini. To je socialni problem, kateremu bo potrebno posvetiti pri pripravi koncepta ekonomskega razvoja Slovenije posebno pozornost.

Socialni položaj sezonskih delavcev pred njihovim odhodom na zaposlitev v tujino

V statistični evidenci sezonsko zaposlenih v inozemstvu so na razpolago podatki o položaju sezonskega delavca pred njegovim odhodom v tujino po naslednjih kategorijah: zaposlen pred odhodom v tujino, brezposeln - neprijavljen, prijavljen na zavodu za zaposlovanje, samostojen obrtnik, individualni kmet - proizvajalec, učenec, študent in gospodinja. Od 13.428 sezonsko zaposlenih v inozemstvu ni podatkov za 6770 ali 50,4 % delavcev. Pred odhodom na sezonsko delo v tujino jih je bilo doma zaposlenih 2270 ali 16,9 %, 2464 ali 16,9 % je bilo brezposelnih in prijavljenih na zavodu za zaposlovanje, 1927 ali 14,3 % pa je bilo brezposelnih, ki niso prosili za delo. 27 ali 0,2 % je bilo samostojnih obrtnikov, 65 ali 0,5 % je bilo individualnih kmetijskih proizvajalcev, 22 ali 0,2 % je bilo učencev, 26 ali 0,2 % je bilo študentov, 57 ali 0,4 % je bilo gospodinj.

Za vse v tujini sezonsko zaposlene iz Slovenije je bil registriran socialni položaj le v območju Komunalnega zavoda za zaposlovanje Koper. Za območje Komunalnih zavodov za zaposlovanje Nova Gorica in Murska Sobota ne razpolagamo s podatki te vrste. Za Komunalni zavod za zaposlovanje Kranj ni podatkov za 11,6 % zaposlenih, za Komunalni zavod za zaposlovanje Ljubljana ni podatkov za 9,9 % v tujini zaposlenih, za Komunalni zavod za zaposlovanje Velenje ni podatkov za 16,5 % zaposlenih, za Komunalni zavod za zaposlovanje Celje ni podatkov za 13,7 % v tujini zaposlenih, za Komunalni zavod za zaposlovanje Maribor ni podatkov za 10,3 % sezonskih delavcev, za Komunalni zavod za zaposlovanje Novo mesto pa

nimamo podatkov kar za 76,5 % sezonsko zaposlenih delavcev.

Iz območja Komunalnega zavoda za zaposlovanje Ljubljana je bilo pred odhodom v tujino zaposlenih 55,5 % sezonskih delavcev, v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Kranj 25,7 %, v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Koper 33,8 %, v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Celje 14,4 %, v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Celje 26,1 % in v Komunalnem zavodu za zaposlovanje Maribor 22,1 %. Brezposelnih in prijavljenih za delo je bilo med sezonsko zaposlenimi pred njihovim odhodom v tujino v Komunalnih zavodih za zaposlovanje Koper 51,9 %, Velenje 45,5 %, Celje 30,9 %, Maribor 28,0 %. Brezposelnih in neprijavljenih na delo je bilo od sezonsko zaposlenih največ iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Maribor 35,4 %, Celje 28,0 %, Velenje 22,3 %, Kranj 19,1 %, iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Ljubljana 14,8 % in Kopra le 13,8 %.

Evidenca o socialnem položaju sezonskih delavcev pred odhodom v tujino je zelo slaba in ne moremo dobiti zanesljivih podatkov za analizo dejanskega socialnega položaja. Vsekakor je karakteristično, da odhaja v inozemstvo na sezonsko delo veliko število že doma zaposlenih, in kar je še posebej karakteristično, veliko je tudi število tistih, ki pred zaposlitvijo na sezonskih delih v inozemstvu niso bili prijavljeni na komunalnih zavodih za zaposlovanje kot brezposelni. Veliko število zaposlenih pred odhodom v tujino kaže, da del stalno zaposlenih v Sloveniji ni zadovoljen s svojo zaposlitvijo v domačem kraju in si ne išče boljše zaposlitve v Sloveniji, temveč v tujini. Veliko število tistih, ki so odšli na sezonsko delo v inozemstvo, a niso bili pred svojim odhodom prijavljeni kot brezposelni, pa kaže na to, da se v tujini zaposluje vedno večje število takih, ki so v naših sta-

tistikah registrirani kot polno zaposleni kmetje ali kmečki delavci. Prav gotovo pa je med temi tudi del neizučene kmečke mladine, ki se je zaposlila v tujini po zaključeni osnovni šoli.

Število sezonskih delavcev iz Slovenije po državah zaposlitve

Od 13.428 v tujini sezonsko zaposlenih nimamo podatka o državi zaposlitve za 195 ali 1,5 % v tujini zaposlenih sezonskih delavcev. Največ, 6007 ali 44,7 %, jih je iz Slovenije v Avstriji; 5895 ali 43,9 % jih je v ZR Nemčiji, 551 ali 4,1 % jih je v Švici, 323 ali 2,4 % jih je zaposlenih v Italiji, 169 ali 1,2 % v DR Nemčiji, 131 ali 1 % v Franciji, 157 ali 1,5 % pa jih je zaposlenih v drugih evropskih državah.

V Avstriji je več kot 60 % sezonsko zaposlenih iz Komunalnega zavoda za zaposlovanje Velenje. Iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Murska Sobota in Maribor jih je tam od 30 - 60 %, iz Komunalnega zavodaza zaposlovanje Kranj, Ljubljana in Celje je v Avstriji od 5 - 30 % zaposlenih, 0 - 5 % pa jih je tam zaposlenih iz Komunalnih zavodov Nova Gorica in Koper.

Več kot 60 % sezonsko zaposlenih ima v Avstriji enajst občin Slovenije, od 30 - 60 % jih ima šest občin, od 5 - 30 % jih ima 27 občin, 0 ali manj kot 5 % pa jih ima 12 občin. Nad 60 % sezonsko zaposlenih delavcev imajo v Avstriji občine Postojna, Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Lenart v Slovenskih goricah, Gornja Radgona, Murska Sobota, Lendava in Črnomelj. Od 30 - 60 % pa jih imajo tam zaposlene občine Velenje, Jesenice, Tržič, Cerknica, No-

ŠTEVILO SEZONSKIH DELAVCEV PO TUJIH DRŽAVAH IN NJIHOVA ZAPOSLENOST PO PANOGAH DEJAVNOSTI

Komunalni zavod za zaposlovanje		D r ž a v a							Panoga dejavnosti v inozemstvu								
		Avstri- ja	ZR Nem- čija	DR Nem- čija	Švi- ca	Ita- lija	Franci- ja	ostale države	ni po- datkov	indu- strija	kmetij- stvo	gradbe- ništvo	gostin- stvo	obrt zdrav- stvo	ostale dejavn.	ni po- datkov	
I. KRANJ	št. %	207 27,5	438 57,9		56 7,4	35 4,6	11 1,4	9 1,2		439 58,0	89 11,8	41 5,4	156 20,6	14 1,9	14 1,9	3 0,4	
II. LJUBLJANA	št. %	104 6,4	945 58,6	169 10,5	135 8,4	19 1,2	2 0,1	96 5,9	143 8,9	936 27,0	64 4,0	334 20,8	218 13,5	20 1,2	53 3,3	25 1,5	463 28,7
III. NOVA GORICA	št. %	17 4,7	91 25,2		100 28,0	140 39,0	1 0,4	3 0,8	7 1,9	173 48,1	20 5,6	15 4,2	131 36,5	6 1,7	6 1,7	8 2,2	
IV. KOPER	št. %	8 2,3	138 39,6		38 10,9	124 35,5	13 3,7	12 3,4	16 4,6	116 33,2	16 4,6	69 19,8	115 33,0	14 4,0	19 5,4		
V. NOVO MESTO	št. %									87 35,4	1 0,4	7 2,8	6 2,4		1 0,4	144 58,6	
VI. CELJE	št. %	216 16,8	866 67,6		100 7,8	3 0,2	81 6,3	11 0,9	5 0,4	881 68,7	28 2,2	123 9,6	189 14,7	13 1,0	23 1,8	25 2,0	
VII. VELENJE	št. %	445 65,5	202 29,7		25 3,7	1 0,1	1 0,1	2 0,3	4 0,6	190 27,9	75 11,0	57 8,5	312 45,9	11 1,6	6 0,8	29 4,3	
VIII. MARIBOR	št. %	974 35,6	1631 59,8		92 3,4	1 0,03	19 0,7	6 0,2	9 0,3	1445 52,9	105 3,8	530 19,4	473 17,4	159 5,8	14 0,5	6 0,2	
IX. MURSKA SOBOTA	št. %	4028 74,4	1365 25,2					18 0,4		1629 30,1	1305 24,1	2188 40,5	164 3,0	83 1,5	11 0,2	31 0,6	
SR SLOVENIJA	št. %	6007 44,7	5895 43,9	169 1,2	551 4,1	323 2,4	131 1,0	157 1,5	195 1,5	5396 40,1	1703 12,7	3364 25,1	1764 13,1	320 2,4	147 1,1	64 0,5	670 5,0

zirje in Ptuj. Nič procentov ali manj kot 5 % pa imajo v Avstriji zaposlene sezonske delavce občine Koper, Izola, Vrhnika, Nova Gorica, Piran, Hrastnik, Ilirska Bistrica, Ribnica na Dol., Kočevje, Trebnje, Videm-Krško in Metlika.

Nadpoprečno visok delež svojih sezonsko zaposlenih v Avstriji imajo v prvi vrsti vse tiste občine, ki meje na Avstrijo, poleg teh pa še večina občin štajerskega dela Slovenije. Podpoprečno nizek delež sezonsko zaposlenih delavcev imajo v Avstriji občine jugozahodnega dela Primorske in Notranjske.

Delež zaposlenih v ZR Nemčiji je v posameznih komunalnih zavodih za zaposlovanje in občinah drugačen od deleža sezonsko zaposlene delovne sile v Avstriji. Več kot 60 % sezonsko zaposlenih iz Slovenije oddaja v ZR Nemčijo Komunalni zavod za zaposlovanje Celje, od 30 - 60 % Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Ljubljana, Koper in Maribor, od 5 - 30 % jo oddajajo Komunalni zavodi za zaposlovanje Nova Gorica, Velenje in Murska Sobota.

Kar 28 občin oddaja v ZR Nemčijo več kot 60 % svojih v tujini sezonsko zaposlenih delavcev, 15 občin jih oddaja tja 30 - 60 %, 11 občin od 5 - 30 %, 2 pa manj kot 5 %.

Več kot 60 % v tujini sezonsko zaposlenih oddajajo ZR Nemčiji občine Maribor, Kranj, Velenje, Celje, Radovljica, Kamnik, Vrhnika, Logatec, Škofja Loka, Žalec, Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Metlika, Ribnica, Kočevje, Slovenske Konjice, Laško, Sevnica, Brežice, Litija, Trebnje, Novo mesto, Šentjur, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah, Ptuj in Ormož. Do 5 % sezonsko zaposlene delovne sile oddajajo ZR Nemčiji občini Postojna in Črnomelj, od 5 - 30 % pa občine Jesenice, Nova

Gorica, Dravograd, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Ljutomer, Idrija, Murska Sobota, Ajdovščina, Lenart v Slovenskih goricah in Radlje ob Dravi. Od 30 - 60 % zaposlenih v ZR Nemčiji, kar je blizu poprečku sezonskih izseljencev iz Slovenije v ZR Nemčijo, pa dajejo občine Ljubljane, Koper, Domžale, Izola, Tržič, Piran, Cerknica, Ilirska Bistrica, Mozirje, Gornja Radgona, Tolmin, Sežana, Grosuplje, Videm-Krško in Lendava. Medtem ko oddajajo večino sezonskih delavcev slovenske občine, ki meje na Avstrijo, Avstriji, pa oddajajo ZR Nemčiji sezonsko delovno silo v sicer večjem absolutnem številu in v bolj enakomernem številu skoraj vse občine Slovenije.

Več kot 6 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev oddajajo Švici svojo delovno silo Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Ljubljana, Nova Gorica, Koper in Celje. Od 2 - 6 % delovne sile, zaposlene v tujini, oddajajo Švici Komunalni zavodi za zaposlovanje Velenje in Maribor, nobenega delavca ji pa ne daje Komunalni zavod za zaposlovanje Murska Sobota.

23 občin Slovenije oddaja v Švico več kot 6 % sezonske delovne sile, zaposlene v inozemstvu; 16 občin jo daje od 2 - 6 %, 14 občin pa ne oddaja Švici delovne sile. Več kot 6 % svoje v inozemstvu sezonsko zaposlene delovne sile oddajajo Švici občine Ljubljane, Koper, Celje, Radovljica, Domžale, Nova Gorica, Izola, Tržič, Kamnik, Škofja Loka, Piran, Dravograd, Žalec, Hrastnik, Idrija, Ilirska Bistrica, Mozirje, Laško, Sevnica, Tolmin, Ajdovščina, Grosuplje in Šmarje pri Jelšah. Sezonsko zaposlene delovne sile v inozemstvu ne oddajajo Švici občine Logatec, Postojna, Trbovlje, Ljutomer, Metlika, Cerknica, Ribnica na Dol., Murska Sobota, Gornja Radgona, Črnomelj, Trebnje, Videm-Krško, Lendava in Ormož. Od 0 - 2 %

ji daje Slovenj Gradec, ostale občine pa od 2 - 6 % sezonsko zaposlene delovne sile.

V Italiji je sezonsko zaposlenih sorazmerno malo delavcev iz Slovenije, od vseh v tujini sezonsko zaposlenih le 2,4 %. Več kot 4 % sezonsko zaposlene delovne sile ji dajejo Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Nova Gorica in Koper; od 1 - 4 % pa Komunalni zavod za zaposlovanje Ljubljana, od 0,1 - 1 % Komunalni zavod za zaposlovanje Velenje, Maribor, Celje. Komunalni zavod za zaposlovanje Murska Sobota ne oddaja Italiji v tujini zaposlene delovne sile, za Novo mesto pa ni podatkov. Če prištejemo občino Novo mesto k tistim občinam, ki ne oddajajo delovne sile Italiji, je kar 37 občin takih, ki ne oddajajo Italiji sezonsko zaposlene delovne sile. 11 občin ji oddaja več kot 4 % v tujini sezonsko zaposlene delovne sile, 3 občine od 1 - 4 %, 5 pa od 0,1 - 1 %. Več kot 4 % sezonsko izseljene delovne sile dajejo Italiji predvsem primorske občine: Koper, Izola, Piran, Idrija, Sežana, Ajdovščina, Tolmin in Ilirska Bistrica, poleg teh pa še Jesenice. Od 1 - 4 % oddajajo Italiji svojo sezonsko delovno silo občine Ljubljane, Škofja Loka in Šentjur pri Celju; od 0,1 - 1 % pa občine Maribor, Kranj, Celje, Domžale in Dravograd. Vseh ostalih 37 občin, kot že rečeno, ne oddaja svoje delovne sile Italiji.

Med sezonsko izseljenimi iz Slovenije, ki so zaposleni v Franciji, je registrirano sorazmerno nizko število sezonsko zaposlenih iz Slovenije. Komunalna zavoda za zaposlovanje Koper in Celje oddajata svojo delovno silo Franciji za več kot 1,5 %; Komunalni zavod za zaposlovanje Kranj in Maribor ji oddajata od 0,5 - 1,5 %, od 0,1 - 0,5 % pa ji oddajajo Komunalni zavodi za zaposlovanje Ljubljana, Nova Go-

rica in Velenje. Komunalni zavod za zaposlovanje Murska Sobota pa tja ne oddaja delovne sile. Petnajst občin Slovenije oddaja Franciji več kot 1,5 % svoje delovne sile zaposlene v inozemstvu, 3 občine ji oddajajo od 0,5 - 1,5 %, tri pa od 0,1 - 0,5 %; 35 občin Slovenije pa Franciji ne oddaja v inozemstvu sezonsko zaposlene delovne sile. Več kot 1,5 % oddajajo Franciji svojo sezonsko zaposleno delovno silo občine Kranj, Koper, Celje, Domžale, Izola, Piran, Žalec, Kočevje, Slovenske Konjice, Laško, Sevnica, Brežice, Novo mesto, Šentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah; od 0,5 - 1,5 % pa ji oddajajo občine Tolmin, Slovenska Bistrica in Ptuj; od 0,1 - 0,5 % pa oddajajo v tujini sezonsko zaposlene delovno silo Franciji občine Maribor, Velenje in Jesenice.

Tako vidimo, da se po oddaji sezonsko zaposlene delovne sile v tujih državah razlikujejo posamezni deli Slovenije in občine. V Avstrijo in ZR Nemčijo oddajajo svojo v tujini sezonsko zaposleno delovno silo v večjem ali manjšem številu skoraj vse občine Slovenije, v Avstrijo jo oddajajo sorazmerno več obmejne občine, v ZR Nemčijo pa bolj enakomerno vse občine Slovenije. V Švico, Italijo, Francijo oddaja sezonsko zaposleno delovno silo le manjši del občin. Italiji oddajajo v večji meri sezonsko delovno silo občine Slovenskega Primorja kot pa ostale občine.

Sezonski delavci, zaposleni po panogah dejavnosti v inozemstvu

Od skupnega števila 13.428 sezonsko zaposlenih delavcev nimamo podatkov za panoge sezonske zaposlitve naših delavcev

v inozemstvu za 670 ali 5 % sezonsko zaposlenih. Komunalni zavod Novo mesto nima registrirane panoge dejavnosti za sezonsko zaposlene v inozemstvu za 144 sezonsko zaposlenih ali 58,6 %. Komunalni zavod za zaposlovanje Ljubljana pa nima podatkov o zaposlitvi za 463 ali 28,7 %, Komunalni zavod za zaposlovanje Velenje nima registrirane panoge zaposlitve za 29 sezonsko zaposlenih v inozemstvu ali za 4,3 %; Komunalni zavod za zaposlovanje Celje nima teh podatkov za 25 sezonsko zaposlenih ali za 2 %; Komunalni zavod Murska Sobota in Nova Gorica pa nimata registrirane panoge dejavnosti v inozemstvu za vse svoje sezonsko zaposlene delavce; Komunalni zavod za zaposlovanje Maribor nima registriranih teh podatkov za manj kot 1 % sezonsko zaposlenih v tujini.

Največ, 5596 v tujini sezonsko zaposlenih ali 40,1 %, je v tujini zaposlenih v industriji; 3364 v tujini sezonsko zaposlenih ali 25,1 % jih je zaposlenih v gradbeništvu; 1764 ali 13,1 % je zaposlenih v gostinstvu; 1703 v tujini sezonsko zaposlenih ali 12,7 % dela v kmetijstvu, 320 v tujini sezonsko zaposlenih ali 2,4 % dela v obrti. 147 ali 1,1 % je zaposlenih v zdravstvu, 64 ali 0,5 % pa je zaposlenih v ostalih dejavnostih.

V industriji je zaposlenih več kot po 50 % v tujini sezonsko zaposlenih delavcev iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Kranj, Celje in Maribor; od 30 - 50 % v tujini sezonsko zaposlenih dela v industriji iz Komunalnih zavodov za zaposlovanje Nova Gorica, Koper, Murska Sobota in Novo mesto. Komunalna zavoda za zaposlovanje Ljubljana in Velenje pa oddajata industriji v inozemstvu od 10 - 30 % svojih delavcev. Kar 25 občin daje od svojih v inozemstvu sezonsko zaposlenih delavcev več kot 50 % industriji, 10 občin jih oddaja

od 30 - 50 %, 20 občin od 10 - 30 %. 1 občina pa manj kot 10 %. Več kot 50 % v inozemstvu zaposlene delovne sile dajejo industriji občine Maribor, Kranj, Velenje, Celje, Jesenice, Radovljica, Nova Gorica, Vrhnika, Logatec, Žalec, Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Kočevje, Slovenske Konjice, Sevnica, Brežice, Šentjur pri Celju, Videm-Krško, Lendava, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah, Ptuj in Ormož. Od 30 - 50 % oddajajo industriji v inozemstvo delovno silo občine Koper, Izola, Kamnik, Škofja Loka, Postojna, Metlika, Gornja Radgona, Črnomelj, Ajdovščina in Novo mesto; od 10 - 30 % pa občine Ljubljane, Domžale, Tržič, Piran, Dravograd, Ravnane na Koroškem, Slovenj Gradec, Ljutomer, Idrija, Ilirska Bistrica, Ribnica na Dolenjskem, Mozirje, Murska Sobota, Tolmin, Sežana, Litija, Grosuplje, Lenart v Slovenskih goricah in Radlje ob Dravi; manj kot 10 % pa le občina Trebnje.

Gradbeništvo oddajajo več kot 40 % svoje delovne sile, zaposlene v inozemstvu, Komunalni zavodi za za poslovanje Murska Sobota, Ljubljana; Koper in Maribor jo oddajata od 15 - 40 %. Od 5 - 15 % delovne sile oddajajo inozemstvu Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Velenje in Celje; manj kot 5 % pa Komunalna zavod za zaposlovanje Nova Gorica in Novo mesto. Dve občini oddajata nad 40 % od svoje sezonsko zaposlene delovne sile v inozemstvu gradbeništvo, 16 občin jo oddaja 15 - 40 %, 16 občin od 5 - 15 %, 22 občin pa manj kot 5 %.

Več kot 40 % oddajajo delovno silo gradbeništvo v inozemstvu občine Ljutomer in Murska Sobota, od 15 - 40 % pa občine Ljubljane, Velenje, Koper, Izola, Logatec, Piran, Cerknica, Sevnica, Gornja Radgona, Sežana, Litija, Grosuplje, Lenart v Slovenskih goricah, Lendava in Ptuj; od 5 - 15 % pa jo oddajajo občine Maribor, Kranj, Celje, Radovljica, Domžale,

Tržič, Vrhnika, Škofja Loka, Žalec, Ilirska Bistrica, Laško, Brežice, Tolmin, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica in Ormož; do 5 % pa občine Jesenice, Nova Gorica, Kamnik, Postojna, Dravograd, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Metlika, Idrija, Ribnica na Dolenjskem, Kočevje, Mozirje, Slovenske Konjice, Črnomelj, Ajdovščina, Trebnje, Novo mesto, Krško, Šentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah. Medtem ko dajejo industriji v inozemstvo svojo delovno silo skoraj v enaki meri ne glede na razvitost posameznih občin, pa vendarle lahko ugotovimo, da oddajajo gradbeništvu svojo delovno silo v večji meri industrijsko slabo razvita območja.

Gostinstvu oddajajo od svoje delovne sile, ki je zaposlena v inozemstvu, več kot 15 % Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Nova Gorica, Koper, Velenje in Maribor; Komunalna zavoda za zaposlovanje Ljubljana in Celje je oddajata gostinstvu v inozemstvu od 8 - 15 %, Komunalna zavoda za zaposlovanje Murska Sobota in Novo mesto pa od 0 - 3 %. Manj kot 3 % dajejo od svoje v inozemstvu zaposlene delovne sile pretežno agrarne občine z manj razvitim turizmom: Logatec, Metlika, Ribnica na Dol., Sevnica, Murska Sobota, Črnomelj, Videm-Krško, Lendava in Ormož. Od 3 - 8 % dajejo gostinstvu v inozemstvu še prav tako turistično slabo razvite občine: Tržič, Vrhnika, Kočevje, Brežice, Trebnje in Novo mesto; od 8 - 15 % pa je oddajajo že turistično razvite občine Ljubljane, Kranj, Celje, Postojna, Litija in Ptuj. Ostalih 35 občin pa oddaja gostinstvu od svojih v inozemstvu zaposlenih delavcev več kot 15 %.

V kmetijstvu imajo v inozemstvu skupno zaposlenih sezonskih delavcev več kot 15 % Komunalni zavod Murska Sobota, od 8 -

15 % Komunalna zavoda za zaposlovanje Kranj in Velenje, od 3 - 8 % Komunalni zavodi za zaposlovanje Ljubljana, Nova Gorica, Koper in Maribor; manj kot 3 % pa Komunalna zavodaza zaposlovanje Celje in Novo mesto.

Občin pa je 23 % takih, ki dajejo od svoje v inozemstvu sezonsko zaposlene delovne sile kmetijstvu manj kot 3 %; 16 občin oddaja delovno silo od 3 - 8 %, 9 občin od 8 - 15 % in 8 občin nad 15 %. Nad 15 % dajejo kmetijstvu v inozemstvu svojo sezonsko delovno silo občine Tržič, Postojna, Slovenj Gradec, Kočevje, Mozirje, Murska Sobota, Lendava in Radlje; od 8 - 15 % jo oddajajo občine Kranj, Radovljica, Domžale, Kamnik, Škofja Loka, Ravne na Koroškem, Ilirska Bistrica, Litija in Grosuplje; od 3 - 8 % je oddajajo Jesenice, Nova Gorica, Izola, Vrhnika, Dravograd, Piran, Ljutomer, Cerknica, Slovenske Konjice, Gornja Radgona, Tolmin, Lenart v Slovenskih goricah, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah, Ptuj in Ormož. Ostalih 23 občin pa daje kmetijstvu v inozemstvu manj kot 3 % sezonske delovne sile.

Medtem ko oddajajo gostinstvu svojo delovno silo v večji meri občine, ki imajo razvit turizem, lahko ugotovimo, da oddajajo kmetijstvu od svoje sezonsko zaposlene delovne sile v inozemstvu pretežno agrarni Komunalni zavod za zaposlovanje Murska Sobota, oddajajo jo pa tudi gospodarsko bolj razvita področja, kot so Komunalni zavodi za zaposlovanje Ljubljana, Nova Gorica in Maribor.

Obrti in zdravstvu v inozemstvu daje Slovenija sorazmerno majhen procent sezonske delovne sile. Nad slovenskim povprečkom, nad 3 %, oddajajo sezonsko delovno silo, zaposleno v obrti, v inozemstvu, Komunalni zavodi za zaposlovanje Koper

in Maribor, blizu slovenskega poprečka pa Kranj, Ljubljana, Nova Gorica, Velenje in Murska Sobota, do 1 % pa Nova Gorica in Celje.

Nadpoprečno, več kot 3 %, oddaja obrti v inozemstvu od svoje sezonsko zaposlene delovne sile 15 občin, 20 občin pa je sploh ne oddaja. 8 občin oddaja obrti v inozemstvo do 1% sezonske delovne sile, 13 občin pa od 1 - 3 %.

Zdravstvu v inozemstvu oddaja nad slovenskim poprečkom, več kot 2 %, svoje delovne sile Komunalni zavod za zaposlovanje Ljubljana in Komunalni zavod za zaposlovanje Koper; od 0,5 - 2 % je oddajajo Komunalni zavodi za zaposlovanje Kranj, Nova Gorica, Velenje in Celje; od 0,1 - 0,5 % Komunalni zavodi za zaposlovanje Maribor, Murska Sobota in Novo mesto. 25 občin Slovenije ne oddaja delovne sile v zdravstvu v inozemstvu; 12 občin oddaja zdravstvu v inozemstvu več kot 2 % sezonske delovne sile; 16 občin je oddaja od 0,5 - 2 %, 3 občine pa od 0,1 - 5 %.

Po oddaji sezonsko zaposlene delovne sile panogam gospodarske dejavnosti v inozemstvu kažejo nekatera območja Komunalnih zavodov za zaposlovanje podobne poteze. Tako oddajata Komunalni zavod za zaposlovanje Ljubljana in Maribor največ delovne sile industriji; ~~na~~ na drugem mestu gradbeništvu ter na tretjem gostinstvu. Pri Komunalnem zavodu za zaposlovanje Murska Sobota je največ sezonske delovne sile zaposlene v inozemstvu v gradbeništvu, na drugem mestu so sezonsko zaposleni v industriji in na tretjem v kmetijstvu. V Komunalnem zavodu za zaposlovanje Koper so na prvem mestu v tujini sezonsko zaposleni v industriji, na drugem mestu v gostinstvu in na tretjem v gradbeništvu. V Komunalnih zavodih za zaposlova-

nje Kranj in Nova Gorica so na prvem mestu v inozemstvu sezonsko zaposleni v industriji, na drugem mestu v gostinstvu in na tretjem v gradbeništvu. V Komunalnem zavodu za zaposlovanje Velenje so sezonsko zaposleni v inozemstvu največ zaposleni v gostinstvu, na drugem mestu v industriji in na tretjem v gradbeništvu. V Komunalnem zavodu za zaposlovanje Celje pa so sezonsko zaposleni v inozemstvu na prvem mestu v gostinstvu, na drugem v industriji in na tretjem v gradbeništvu.

Ta analiza nam pokaže, da so naši sezonski delavci v inozemstvu zaposleni v glavnem v štirih gospodarskih panogah: največ v industriji, kjer zavzema zaposlenost sezonskih delavcev pri 6 Komunalnih zavodih za zaposlovanje prvo mesto. V dveh primerih je sezonska delovna sila dveh komunalnih zavodov zaposlena v industriji na drugem mestu.

Vse bolj se uveljavlja med sezonsko zaposlenimi v inozemstvu zaposlovanje v gostinstvu. V enem komunalnem zavodu za zaposlovanje so v gostinstvu zaposleni na prvem mestu, v petih komunalnih zavodih za zaposlovanje so v gostinstvu zaposleni na drugem mestu, v enem komunalnem zavodu za zaposlovanje pa so v tej stroki zaposleni na tretjem mestu.

Število sezonsko zaposlenih v gradbeništvu v inozemstvu je v enem komunalnem zavodu na prvem mestu, v dveh na drugem mestu in v treh na tretjem mestu.

Po odstotku v kmetijstvu zaposlenih v inozemstvu pa so sezonsko zaposleni v treh komunalnih zavodih za zaposlovanje na tretjem mestu.

To pokaže, da je kmetijstvo, ki je bilo še do druge svetovne vojne glavna zaposlitvena panoga sezonskih delavcev v inozemstvu, še vedno pomembna, toda prehaja že v ozadje. V ozadje stopa zaposlovanje sezonskih delavcev v inozemstvu tudi v drugi gospodarski panogi, gradbeništvo, ki je bila prav tako pred drugo svetovno vojno za zaposlitev našega izseljenega prebivalstva pomembna gospodarska panoga. Na prvem mestu je po številu v inozemstvu sezonsko zaposlenih in po deležu v komunalnih zavodih za zaposlovanje, industrija. Vendar se kaže že izredno močno uveljavljanje naših sezonsko zaposlenih delavcev v inozemstvu pri zaposlitvi v gostinstvu.

K r a t e k p r e g l e d u g o t o v i t e v

Iz Slovenije je bilo v letu 1968 na sezonskem delu v tujini 13.428 sezonskih delavcev; 8139 ali 60,6 % je bilo med njimi moških, 5278 ali 39,3 % pa žensk. Med v tujini sezonsko zaposlenimi je starih manj kot 20 let 2388, od 20 - 29 let 6237 ali 46,4 %, od 30 - 39 let 3127 ali 23,3 %, od 40 - 49 let 1152 ali 8,6 %, nad 50 let pa je starih 320 ali 2,4 %. Za 204 v tujini sezonsko zaposlene delavce pa o njihovi starosti ni podatkov. Med v tujino izseljenimi sezonskimi delavci je bilo 7455 ali 55,5 % nekvalificiranih, 1697 ali 12,6 % polkvalificiranih, 3391 ali 25,3 % je bilo kvalificiranih, 140 ali 1 % je bilo visoko kvalificiranih, 119 ali 0,9 % je bilo z osnovno šolo, 392 ali 2,9 % je bilo s srednjo šolo, 37 ali 0,3 % z višjo in 62 ali 0,5 % z visoko šolo. Za 135 v tujini sezonsko zaposle-

nih pa o strukturi strokovne usposobljenosti in o šolski izobrazbi ni podatkov.

6463 ali 48,3 % je bilo v tujini zaposlenih takih sezonskih delavcev, ki so pripadali gospodinjstvom brez zemlje; 1640 ali 12,2 % jih je pripadalo h gospodinjstvom, ki so imela do 2 ha zemlje; 1189 ali 8,9 % jih je pripadalo h gospodinjstvom, ki so imela od 2 - 3 ha zemlje; 1921 ali 9 % je pripadalo k takim gospodinjstvom, ki so imela od 3 - 5 ha zemlje; 729 ali 5,4 % sezonsko zaposlenih je pripadalo k takim gospodinjstvom, ki so imela od 5 - 10 ha zemlje; 106 ali 0,8 % v tujini sezonsko zaposlenih pa je pripadalo h gospodinjstvom, ki so imela več kot 10 ha zemlje. Za 2070 ali 15,4 % v tujini sezonsko zaposlenih pa ni razpoložljivih podatkov. 5395 ali 40,1 % v tujini sezonsko zaposlenih je odšlo na delo v tujino za krajšo sezono; 5852 ali 43,6 % jih je odšlo na delo v tujino za eno leto; 518 ali 3,9 % pa jih je odšlo v tujino na zaposlitev za več kot eno leto. Za 1663 v tujini sezonsko zaposlenih ali 12,4 % pa o trajanju bivanja ni podatkov. 1092 v tujini sezonsko zaposlenih je bilo na sezonskem delu v tujini že drugič, 391 jih je bilo tretjič, 195 pa že četrtič ali celo večkrat.

Med v tujini sezonsko zaposlenimi je bilo registriranih 3049 poročenih, 4015 samskih, 177 pa zakonsko ločenih. Za 6187 v tujini sezonsko zaposlenih pa o zakonskem statusu ni podatkov. 1366 v tujini sezonsko zaposlenih je imelo po enega otroka, 936 po dva otroka, 295 po tri, 215 pa nad tri otroke. Med sezonskimi delavci, ki so se izselili iz Slovenije v inozemstvo, je 888 ali 6,6 % takih, ki so se pred odselitvijo v inozemstvo doselili v Slovenijo

kot delavci iz drugih republik Jugoslavije. Po socialnem položaju pred odselitvijo v tujino je bilo 2270 ali 16,6 % že zaposlenih, 2270 ali 16,9 % pa je bilo brezposelnih, toda prijavljenih na Komunalnih zavodih za zaposlovanje; 1927 ali 14,3 % je bilo brezposelnih in na komunalnih zavodih za zaposlovanje neprijavljenih. 27 v tujino odseljenih sezonskih delavcev ali 0,2 % je bilo obrtnikov, 65 ali 0,5 % je bilo individualnih kmetov, 22 ali 0,2 % je bilo učencev, 26 ali 0,2 % je bilo študentov, 57 ali 0,4 % pa gospodinj. Za 6770 ali 50,4 % sezonsko izseljenih iz Slovenije pa socialni položaj pred odhodom v tujino ni bil statistično zabeležen.

Od 13.428 registriranih sezonskih delavcev jih je bilo leta 1968 zaposlenih 6007 ali 44,7 % v Avstriji, 5895 ali 43,9 % v ZR Nemčiji, 551 ali 4,1 % v Švici, 323 ali 2,4 % v Italiji, 131 ali 1 % v Franciji, 157 ali 1,5 % v ostalih državah. Za 195 ali 1,5 % pa o državi bivanja sezonsko zaposlenih delavcev iz Slovenije ni podatkov. 5396 ali 40,1 % sezoncev je bilo zaposlenih v inozemstvu v industriji, 1703 ali 12,7 % jih je bilo v tujini zaposlenih v kmetijstvu, 3364 ali 25,1 % jih je bilo zaposlenih v gradbeništvu, 1764 ali 13,1 % jih je bilo zaposlenih v gostinstvu, 320 ali 2,4 % v obrti, 147 ali 1,1 % v zdravstvu, 64 ali 0,5 % pa v drugih dejavnostih. Za 670 sezonsko zaposlenih delavcev ali 5 % pa o panogi zaposlitve v inozemstvu ni podatkov.

Na sezonsko delo v inozemstvo oddajajo svojo delovno silo vse občine Slovenije; vendar dajejo večino, okoli tričetrtnine, le nekatere občine severovzhodne Slovenije: Lendava, Murska Sobota, Gornja Radgona, Ptuj, Maribor, Celje, občine Ljubljane in občina Jesenice. Področja osrednjega razvi-

tega dela Slovenije in skoraj vse občine severovzhodnega dela Slovenije dajejo v inozemstvo več moške kot ženske delovne sile. Občine zahodnega dela Slovenije, rudarskega Zasavja, občine Ravne na Koroškem in Jesenice pa dajejo več ženske kot moške delovne sile. Večina sezonsko izseljene delovne sile pripada starostnim skupinam do 20 let, od 20 - 30 let in od 30 - 40 let. Gospodarsko manj razvite občine severovzhodne Slovenije in občine razvitega osrednjega dela oddajajo največ delovne sile v starosti 30 - 40 let, občine Primorske pa dajejo največ delovne sile v starosti do 20 let.

Občine severovzhodnega, manj razvitega dela Slovenije, oddajajo največ nekvalificirane delovne sile; občine razvitega dela pa poleg nekvalificirane tudi visoko kvalificirano ter delovno silo s srednjo, višjo in visoko šolo.

Občine severovzhodnega agrarnega dela Slovenije oddajajo večji procent v tujini zaposlenih sezonskih delavcev, ki so člani gospodinjstev z zemljo; občine osrednjega, gospodarsko razvitega dela Slovenije, pa sezonske delavce, ki pripadajo gospodinjstvom brez zemlje. Med sezonsko izseljenimi iz vseh občin Slovenije je manjši ali večji delež takih, ki pripadajo gospodinjstvom z različno velikostjo posesti, pa tudi takih, ki pripadajo gospodinjstvom z več kot 5, pa tudi z več kot 10 ha zemlje.

Med v tujini sezonsko zaposlenimi delavci je sorazmerno veliko število poročenih. Po deležih poročenih, neporočenih in ločenih med posameznimi komunalnimi zavodi za zaposlovanje ni bistvenih razlik. Prav tako ni bistvenih razlik med sezonsko izseljenimi delavci posameznih področij Slovenije po njihovem socialnem položaju pred odselitvijo. Med sezon-

sko izseljenimi iz severovzhodnega dela Slovenije, zlasti Pomurja, je veliko večji procent takih, ki so bili zaposleni v inozemstvu le za kratko sezono, kot pa je sezonskih delavcev tega tipa v osrednjem, gospodarsko razvitem delu, pa tudi na drugih področjih Slovenije. Gospodarsko razvita območja Ljubljane in Kranja, pa tudi druga področja Slovenije, imajo med svojimi v tujini sezonsko zaposlenimi večji odstotek takih delavcev, ki so se pred odselitvijo v inozemstvo predhodno naselili iz drugih republik v Slovenijo. Tega tipa sezonsko zaposlenih delavcev je v pomurskih občinah le neznatno število. Iz občin, ki meje na Avstrijo, je med sezonsko zaposlenimi število in odstotek v Avstriji zaposlenih v prevladi.

V ZR Nemčijo, ki je na drugem mestu po številu sezonsko zaposlenih iz Slovenije, pa oddajajo na sezonsko delo manjše ali večje število delavcev vse občine Slovenije.

V Italijo in v Švico ter v Francijo, kamor odhaja na delo le manjše število sezonskih delavcev, pa oddajajo delovno silo občine zahodnega in osrednjega dela Slovenije. Italiji pa oddajajo delovno silo zlasti občine, ki na njo meje. Iz severovzhodnega, gospodarsko manj razvitega dela Slovenije, so zaposleni sezonski delavci v inozemstvu v industriji, gradbeništvu in kmetijstvu. Iz gospodarsko bolj razvitega dela Slovenije pa so v večji meri zaposleni v industriji in gostinstvu, poleg tega pa tudi v kmetijstvu, obrti in zdravstvu.

Tokovi selitev prebivalstva na sezonska dela v inozemstvo so glede na strukturo prebivalstva, šolsko izobrazbo, poreklo, glede na navezanost na zemljo in po socialnem polo-

Žaju pred odselitvijo iz Slovenije, razlikujejo od področja do področja. Za strukturo sezonsko izseljenih iz Slovenije je značilno, da je velik del nekvalificiranih in še sorazmerno veliko število takih, ki pripadajo gospodinjstvom s kmečkimi gospodarstvi in so se s sezonsko zaposlitvijo v inozemstvu poklicno preslojili iz kmečkega v nekmečke poklice odnosno se kot odrasli otroci, člani kmečkih gospodinjstev, kot nekvalificirani zaposle v inozemstvu. Velik del v tujino sezonsko odseljenih je bil pred izselitvijo iz Slovenije brezposeln. V vse večji meri se med izseljence vključujejo poročeni moški, pa tudi ženske, zato je odstotek ženske delovne sile med sezonsko izseljenimi razmeroma visok.

Tokove sezonskih selitev delavcev v tujino iz severovzhodne Slovenije sestavljajo večinoma člani gospodinjstev s kmečkimi gospodarstvi, ki so nekvalificirani in se v tujini zaposlujejo v kmetijstvu, v gradbeništvu, pa tudi na nekvalificiranih delih v industriji. Iz razvitejših področij Slovenije, območij Maribora, Celja, iz Gorenjske in okolice Ljubljane predstavljajo nekvalificirano delovno silo, ki se zaposluje v inozemstvu na nekvalificiranih delih v industriji in v gradbeništvu, v Slovenijo doseljeni delavci iz drugih republik. Že bolj ali manj kvalificirana delovna sila Slovencev se zaposluje v inozemstvu na kvalificiranih delovnih mestih v industriji, obrti, gostinstvu, pa tudi zdravstvu. Med njimi je tudi že večje število visoko kvalificiranih z višjo ali visoko šolo. Tudi v ostalih področjih Slovenije, ki ne dajejo velikega števila delovne sile, se odteka na sezonska dela v inozemstvo nekvalificirana kmečka delovna sila iz kmečkega poklica preslojenih gospodarjev kmetij, odraslih otrok in neporočenih žensk.

Odtekanja delovne sile iz Slovenije v inozemstvo ne moremo v celoti zaustaviti. Saj je zagotovljena državljanska pravica svobodne izbire dela in bivanja v Sloveniji, Jugoslaviji ali drugod v svetu. V vedno večji meri bodo med sezonskimi izseljenci taki, ki se bodo v inozemstvu zaposlovali zaradi možnosti hitrejše pridobitve znanja, hitrejše pridobitve materialne osnove za zgraditev doma ali svojega obrtnega obrata. Širjenje števila tega tipa sezonskih izseljencev bo odvisno predvsem od svetovnega gospodarskega in političnega položajater od gospodarskega razvoja evropskih držav, kamor so usmerjeni tokovi sezonskih izseljencev iz Slovenije. Neagrarna in bolj ali manj kvalificirana delovna sila se bo zaradi pomanjkanja delovnih mest v Sloveniji tudi v bodoče vključevala v sezonske selitvene tokove v tujino. Le-ti se bodo pojavljali v večji meri zlasti v razdobjih intenzivnejšega vključevanja tehnologije v proizvodnjo posameznih panog gospodarstva. Po posameznih panogah gospodarstva se na ta način sproščena delovna sila z določeno kvalifikacijo, ne bo mogla vselej dobiti delovnega mesta v Sloveniji. Zato si bo ta iskala zaposlitve, v kolikor bodo dopuščale razmere gospodarskega razvoja, v inozemstvu.

Nekvalificirana kmečka delovna sila iz kmečkega poklica preslojenih članov moškega ali ženskega spola in doraščajoča kmečka mladina se bodo vključevali v sezonske selitvene tokove v inozemstvo vse do zaključka razkroja klasične agrarne strukture na vasi.

Sezonski selitveni tokovi delovne sile v inozemstvo so sestavljeni iz treh različnih socialno strukturnih tipov: iz nekvalificirane kmečke delovne sile, ki išče zaposlitev v inozemstvu iz socialnih razlogov; iz bolj ali manj kvalifi-

cirane delovne sile določenega kvalifikacijskega profila, ki si išče sezonske zaposlitve ob uvajanju novih tehnoloških procesov, ki sproščajo delovno silo v domovini; iz visoko kvalificirane delovne sile, ki išče delovna mesta v inozemstvu zaradi boljšega dohodka ali težnje po izpopolnjevanju. Ti selitveni tokovi sezonskih delavcev v tujino se bodo odvijali v Sloveniji še kar naprej, v kolikor ne bomo izdelali programa socialne in ekonomske politike prebivalstva.

V konceptih perspektivnega ekonomskega razvoja Slovenije bomo morali, če hočemo vsaj do neke mere odpraviti negativne posledice sezonskega izseljevanja prebivalstva iz Slovenije, zlasti iz kmečkih poklicev preslojenega prebivalstva, prebivalstvo tako kvalificirati, da bo prebivalstvo teh krajev dobilo tako kvalifikacijo, s katero bo lahko iskalo kvalificiranega dela z zaželeno višino dohodka v območju domačega kraja ali pa v drugih regijah Slovenije. K temu bo pa pripomogel ustrezni izobraževalni sistem zlasti na področjih izseljevanja.

Nevarnosti pomanjkanja delovnih mest za delovno silo, ki jo sprošča uvajanje nove tehnologije, lahko naprej predvidimo in to delovno silo določenih profilov lahko organizirano v domačih podjetjih začasno pošiljamo na delo v inozemstvo.

Odseljevanje višje ali visoko kvalificirane delovne sile pa lahko preprečimo na ta način, da z večjo načrtnostjo nudimo novo doraščajoči visoko kvalificirani delovni sili poleg ustreznega delovnega mesta tudi ustrezno stanovanje. Odstotek tistih visoko kvalificiranih, ki sicer ima delovno mesto, a nima zagotovljenega ustreznega stanovanja, je med sezonskimi izseljenci v tujino vedno večji.

SEZNAM KART MED TEKSTOM

- Karta 1 - SRS - območja komunalnih zavodov za zaposlovanje - za str. 4
- Karta 2 - Število sezonskih zaposlencev v tujini iz občin Slovenije leta 1968 - za str. 4
- Karta 3 - Število sezonsko zaposlenih v tujini na 1000 prebivalcev po občinah Slovenije leta 1968 - za str. 7

SEZNAM TABEL MED TEKSTOM

- Tabela 1 - Demografska struktura sezoncev - za str. 7
- Tabela 2 - Strokovna usposobljenost in pripadnost sezonskih delavcev k tipu gospodinjstev - za str. 18
- Tabela 3 - Število sezonskih delavcev po tujih državah in njihova zaposlenost po panogah dejavnosti - za str. 37
- Tabela 4 - Čas bivanja, pogostost odhajanja delovne sile v inozemstvo in njen socialni položaj pred odhodom v inozemstvo - za str. 33